

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nº 199 (6163) 7 noyabr 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

İlham Əliyev: "Biz onlara kimin kim olduğunu sübut etdik"

Əli Əsədov: "Ermənistan
münaqişəyə KTMT
ölkələrini cəlb etməyə çalışır"

Bax 3

Ermənistan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə üçüncü ölkələri, xüsusilə de KTMT-nin üzv dövlətlərini cəlb etməyə çalışır. SIA-nın məlumatına görə, bunu Baş nazir Əli Əsədov MDB Hökumət başçıları Şurasının videokonfrans formatında keçirilən iclasında deyib.

Prezidentin köməkçisi: "Erməni
diasporu terrorizmi maliyyələşdirir"

Döyüş meydanındaki böyük itkileyi kompensasiya etmək məqsədilə Ermənistan xarici ölkələrdə qeyri-hökumət təşkilatları və xeyriyyə təşkilatları adı altında fəaliyyət göstərən erməni diasporunu səfər-bər edərək öz ordusuna maliyyə vesaitləri cəlb edir ("We are our borders - All for Artsakh" donation campaign, Armenia Fund, Armenian General Benevolent Union, Armenian Canadian Medical Association of Ontario, Fund for Armenian Relief, Tufenkian Foundation, Armenian Relief Society və s.). SIA-nın məlumatına...

Prezidentin köməkçisi: "Erməni
diasporu terrorizmi maliyyələşdirir"

Bax 4

Cənab Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əzmi, düzgün siyasəti, qətiyyət və strateji idarəetməsi ilə Azərbaycan ordusu dünya tarixinə zəfər və qəlibiyyət salnaməsini həkk etdirir. Artıq bütün dünya ordumuzun yenilməzliyinə, qazandığı nailiyyətlərinə və gücünə bələd olmaqla...

Bax 2

9 Noyabr ölkəmizdə
Dövlət Bayrağı Günüdür

Bax 6

"Bayrağımız işgal edilmiş bütün torpaqlarda qaldırılacaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa ediləcək". Bu fikirləri Azərbaycan Prezident İlham Əliyev çıxışında vurğulayanda

Müdafiə Naziri: "Düşmanın
Ağdərəde yerləşən həbi
hissələri iflic vəziyyətindədir"

Yalanlar üzərində
qurulan Ermənistan

Ermənistan cəmiyyətində münaqişə və mühərbiə ilə əlaqədar artıq bir sıra müzakirələr başlayıb...

Bax 9

Serj Sarqysyan:
"Ovannisyan
vicdansızcasına
yalan danışır"

Bax 6

Ermənistanın üçüncü prezidenti Serj Sarqysyanın ofisi Ermənistan Müdafiə Nazirliyini ictimaiyyətə yalan və yoxlanılmamış məlumatlar verməkdə ittihəm edib...

Nazirlər
Kabinetindən xüsusi
karantin rejimi ilə
bağlı yeni qərar

Bax 3

"Azərbaycan əsgəri
düsmənin 30 il
müddətində qurduğu istehkam-ları
yarır, pusuları dağıdır və hədəfə
yaxınlaşır"

Bax 6

Çempionlar
Ligasında
həftənin futbolçusu

Bax 16

İlham Əliyev: "Biz onlara kimin kim olduğunu sübut etdik"

Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış əraziləri 30 ilə yaxındır ki, işgal altında qalmışdır. Münaqişənin nizamlanmasında vasitəçilik missiyasını üzərinə götürmüş ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlerinin bu müddət ərzində öz funksiyasını yerinə yetirməsinə gəlincə, qətiyyətlə demək olar ki, bu qurumun fəaliyyəti qeyri-qənaət bəxşdir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 2-de İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə müsahibəsində bu ve digər məsələlərlə bağlı fikirlerini bildirib. "Mənim istinad etdiyim başqa bir məqam ondan ibarətdir ki, vasitəçilər vəziyyətlə bağlı necə fikirde olmaqlarından, bizimlə və ya Ermənistana əlaqələrinin nə dərəcədə yaxın olmağından asılı olmayaraq neytral olmalıdır". Dövlət başçısı Ermənistannı bu qətnamələri yerine yetirmədiyini bildirib: "Mənim istinad etdiyim başqa bir məqam ondan ibarətdir ki, vasitəçilər vəziyyətlə bağlı necə fikirdə olmaqlarından, bizimlə və ya Ermənistana əlaqələrinin nə dərəcədə yaxın olmağından asılı olmayaraq neytral olmalıdır". Lakin onlar neytral olmasalar, vasitəçi ola bilmezler. Ona görə də, bizim yerinde bu və ya digər dərəcədə gördükümüz neytrallığı, düşünürəm ki, işlərin necə getməsinin yegane yoludur. Odur ki, bu, bizim üçün yaşıl işıq deyildi. Bir sentyabrın 27-də Ermənistən həcumunadək nə edəcəyi barədə 100 faiz təsəvvürümüz olmadan cavab verdik, biz ölkəmizi qorumaq, insanımızı qorumaq və ədaləti bərpa etmək üçün doğru olduğunu düşündürümüz etdik".

"Bizim vəzifəmiz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək idir və biz bu vəzifəyə yaxınlaşırıq"

"Bizim vəzifəmiz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək idir və biz bu vəzifəyə yaxınlaşırıq. Bütöv ərazi bütövlüyünün bərpasını demek olar ki, 30 il idi gözləyirdik". Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə müsahibəsində deyib ki, bütün bu müddət ərzində Azərbaycan danışçılar prosesinə ciddi şəkildə sadıq olub: "Lakin əfsuslar olsun ki, bu, hər hansı əhəmiyyətli nəticə vermedi. Bundan əlavə, son bir neçə ilde Ermənistən rəhbərliyi öz bəyanatları və əməlləri, o cümlədən hərbi təxribatları ilə bizi hər zaman təhrik edirdi. Sonuncusuna sentyabrın 27-də baş verdi. Biz cavab verməli olduğumuz və bizim cavabımız Ermənistən üçün çox həssas idi. Biz qələbedən danışarkən qarşımıza belə bir hədəf qoymamışdıq. Biz onu danışçılar masasında həll etmək isteyirdik. Lakin biz bunu döyüş meydanında etməyə hər

zaman hazır idik və bunu da edirik".

"Türkiye kimi güclü ölkə mövqeyini açıq şəkildə bəyan edəndə, həm də bütün dünyaya mesaj göndərir ki, Azərbaycan doğru işi görür"

"Çox səmərəlidir. Bu dəstək lap əvvəldən, sentyabrın 27-də başlayan toqquşmaların ilk saatlarından geldi. Türkiye Prezidenti çox aydın bəyanatla çıxış etdi ki, Türkiye Azərbaycanın yanındadır və bu, siyasi və mənəvi dəstəyin çox mühüm göstəricisi idi". Prezidenti İlham Əliyev verdiyi müsahibədə "Rəsmi Ankaranın dəstəyi Sizin fealiyyətiniz üçün nə dərəcədə səmərəlidir?" sualına cavab olaraq deyib ki, "Mən dəfələrlə o faktı diqqət çekmişəm ki, bu, yalnız siyasi və mənəvi dəstəkdir, lakin bu, kifayət idir. Çünkü Türkiye kimi güclü ölkə bu məsələ ilə bağlı mövqeyini açıq şəkildə bəyan edəndə, həm də bütün dünyaya mesaj göndərir ki, Azərbaycan doğru işi görür. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edir, Azərbaycan öz ərazisində döyüşür, biz təcavüzkar deyilik, biz başqa ölkələrə hücum etmirik. Ona görə də, toqquşmaların ilk saatlarında başlayan və in迪yədək davam edən bu siyasi dəstək münaqişənin həlli üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

"Biz onlara kimin kim olduğunu sübut etdik"

"Bu müddət ərzində, bir aydan çox vaxtda mən artıq dəfələrlə bu məsələyə diqqət çekmişəm və demişəm ki, bu, doğru deyil. Bu, doğru məlumat deyil. Mən bilmirəm bu məlumat niyə yayılmışdı və heledə yayılır", -deyən Azərbaycan Prezidenti İtaliyanın "La Repubbli-

ca" qəzetinə müsahibəsində "Sizin ordunuzla birlikdə Ermənistənə qarşı döyüşən mücahidlərin mövcudluğu barədə Prezident Makron, Rusiyanın Xarici İşlər nazirinin söylədikləri barədə nə deyə bilərsiniz? Bu, doğrudur" sualına cavabında bildirib ki, bərincisi, bize bununla bağlı heç bir dəlil, heç bir sübut təqdim olunmayıb: "Hamisi sözlər idi və bu sözlər münaqişənin ilk günlərində söylənmişdi. Siz Prezident Makronun bununla bağlı bəyanatına istinad etdiniz. Bu, yalnız münaqişənin ilk günlərində idi. O vaxtdan bu yana biz bu cür bəyanatlar eşitməmişik. Bu, bərincisi. Heç bir sübut, heç bir dəlil. İkinci, ehtiyac yoxdur. Mən dəfələrlə demişəm ki, bizim 100 min döyüşçüsü olan ordumuz var, nizami ordu. Tam səfərberlik elan etsem, bundan bir neçə dəfə çox adam səfərber edə bilerik. Bizim müasir silahlımız var. Mükəmməl texnologiyamız var və bizim çox yüksək döyüş ruhumuz var. Ona görə də, buna ehtiyac yoxdur".

Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, lakin əfsuslar olsun ki, digər tərəfdə baş verənlərə məhəl qoyulmur: "Bizdə əcnəbilərin Ermənistən tərəfindən döyüşdürüne dair kifayət qədər dəllilər var. Onlar erməni əsilli olduqlarını deyirlər, lakin bərincisi, bunun heç bir fərqi yoxdur. Çünkü əgər əcnəbi vətəndaş bir ölkə tərəfindən digər ölkəyə qarşı döyüşürse, o, muzdludur. Bundan əlavə, onların hamisinin erməni olmasına dair bizdə 100 faiz dəlil yoxdur. Biz başqalarının olduğunu bilirik. Bilirik ki, PKK oradadır. Bilirik ki, Yaxın Şərqdən bəzi terrorçular qondarma "Dağlıq Qarabağ ordusu"na qoşulublar. Ona görə də, əfsuslar olsun ki, bu məsələ qətiyyət mützakirə mövzusu deyil. Bu, Azərbaycana qarşı qəsdən töredilmiş hücum barədə siyasi hücum təəssüratı yaradır".

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev noyabrın 6-da "2020-ci il sentyabrın 27-dən başlayaraq Ermənistən Respublikası silahlı qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının ərazisində təcavüzü nəticəsində mülki əlahiyə, dövlət əmlakına, o cümlədən infrastruktur obyektlərinə, habelə sahibkarlıq əlahiyəti subyektlərinə dəymış ziyanın qiymətləndirilməsi və aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" Sərəncam imzalayıb.

* * *

Prezident İlham Əliyev noyabrın 6-da "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin, "AzerGold" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin, "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin tabeliyindəki "Baki Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limani" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilməsi haqqında" Sərəncam imzalayıb.

"Paşinyan hər bir feyk üsüldən istifadə etməyə çalışır"

Prezident İlham Əliyev Ermənistənən baş naziri Paşinyanın və bütünlükə tarixlərinin bütünlükə yalan olduğunu da deyib: "Tama-mile yalandır. Onların bütün tarixi yalandır. Bunun heç bir əlaməti yoxdur. Mən dedim ki, Azərbaycanda minlərlə erməni yaşayır. Ermənistənə və ya Dağlıq Qarabağda yaşayan heç bir azərbaycanlı yoxdur".

"Üç həftə bundan qabaq göründüyüm baş nazir Paşinyanın cavabınız nə olar? O dedi ki, Dağlıq Qarabağda yeni soyqırımının olmasına qorxur" sualına cavab olaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirib ki, Ermənistənən əhalisinin 99 faizi etnik ermənilərdir: "Regionumuzda bir millətin belə üstünlük təşkil etdiyi başqa bir ölkə tapa bilərsinizmi? Bu, monorespublikadır. Nəyə görə? Çünkü onlar ya hər kəsi qovublar, ya da başqa millətlər orada yaşaya bilmir. Azərbaycan multietnik, çoxkonfessiyalı ölkədir. Buna görə dırnaqarası soyqırımı haqqında danışmaq tamamilə qəbul edilməzdirdir və bu, onların təqdim etmək istədiyi daha bir feykdir, necə ki, onlar bunu həmisi edirlər. Onlar həmisi özlərini əzizləyir, həmisi köməyə ehtiyacı olan insanlar kimi təqdim etmək isteyirlər. Lakin, baxın, bu gün nələr baş verir. O, Prezident Putinə gündən beş dəfə zəng edir, o, Prezident Makrona ola bilsin bir qədər az zəng edir, amma yene də zəng edir, o, hər kəse zəng edir. O, Avropa liderlərinə zəng edir. O, Dağlıq Qarabağın tanınmasını xahiş edir, lakin başa düşmür ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı Avropa İttifaqının vahid mövqeyi var. Ona görə müəyyən dəstəyi əldə etmək üçün o, hər bir feyk üsüldən istifadə etməyə çalışır. Odur ki, dediyim kimi bu, tamamilə yalandır. Mən dediyim sözlərə cavabdehəm, Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər əmin ola bilərlər ki, onların təhlükəsizliyi təmin ediləcək".

RƏFIQƏ KAMALQIZI

Prezidentin köməkçisi: "Erməni diasporu terrorizmi maliyyələşdirir"

Döyüş meydanındaki böyük itkiləri kompensasiya etmək məqsədilə Ermənistən xarici ölkələrdə qeyri-hökumət təşkilatları və xeyriyyə təşkilatları adı altında fəaliyyət göstəren erməni diasporunu səfərber edərək öz ordusuna maliyyə vəsaitləri cəlb edir ("We are our borders - All for Artsakh" donation campaign, Armenia Fund, Armenian General Benevolent Union, Armenian Canadian Medical Association of Ontario, Fund for Armenian Relief, Tufenkian Foundation, Armenian Relief Society və s.). SİA-nın məlumatına görə, bunu Prezidentin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının Xərici siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü Hikmet Hacıyev deyib.

H.Hacıyev qeyd edib ki, erməni diasporunun idarə etdiyi qeyri-hökumət təşkilatları və xeyriyyə təşkilatları xətti ilə əldə edilən maliyyə vəsaitləri Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində fəaliyyət göstərən Ermənistən ordusunun maliyyələşdirilməsinə yönəlir və bu-

nunla da Ermənistən tərəfindən Azərbaycanın mülki əhalisine qarşı növbəti hücumlara töhfə vermiş olur: "Xaricdə yaşayış ermənilər arasında bu barədə sosial media və şəbəkələrdəki yazılmalar bunu sübut edir. Bu ilk dəfə deyil ki, xaricdəki erməni diasporu qeyri-hökumət təşkilatları və xeyriyyə təşkilatlarından sui-istifadə edərək əldə edilən vəsaitləri Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyət və işgalin möhkəmləndirilmesi, eləcə de işgalçı ordu üçün silah sursatın alınması istiqamətində istifadə edir".

Son 30 ildə erməni diasporu bu istiqamətdə feal iş aparmış və müvafiq xarici dövlətlərin vergi ödəyicilərini aldatmışlar. Bu zaman Azərbaycanın işğal altındakı qondarma rejime heç bir nəzəret mexanizmi olmadan qanunsuz vəsaitlər köçürülmüşdür ki, bu da terrorizmin maliyyələşdirilməsi deməkdir.

Terrorizmin maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə 1999-cu il Beynəlxalq Konvensiyasının, eləcə də BMT Tehlükəsizlik Şurasının 1373 (2001), 2178 (2014), 2195 (2014) and 2347 (2017) sayılı qətnamələrinin müddəalərindən görə qeyri-kommersiya təşkilatları tərəfindən yuxarıda göstərilən sahələr üzrə fəaliyyət terrorizmin maliyyələşməsi kimi qiymətləndirilir və dövlətlər bu kimi halların karşısını almaq üçün qabaqlayıcı tədbirlər görməlidir. Bu xüsusda, Azərbaycan BMT üzrə dövlətlərinin öz ərazilərindən ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyüne qarşı yönəlmış erməni terrorizminin maliyyələşməsi məqsədilə istifadənin karşısını almağa çağırır".

Nazirlər Kabinetindən xüsusi karantin rejimi ilə bağlı yeni qərar

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah Şəki, Lənkəran şəhərlərinin, Qax, Zaqatala, Bileşuvər, Cəlilabad, Masallı, İsmayıllı, Quba, Xaçmaz rayonlarının inzibati ərazisində xüsusi karantin rejimində dəyişikliklər edib. SİA xəbər verir ki, ölkə ərazisində sanitar-epidemioloji vəziyyəti nəzərə alaraq Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah müxtəlif şəhər və rayonların ərazisində xüsusi karantin rejiminin yeni qaydalarının tətbiq edilməsinə dair qərar qəbul edilib. Qərara əsasən 2020-ci il 07 noyabr saat 00:00-dan 23 noyabr saat 06:00-dək sərtləşdirilmiş xüsusi karantin rejimi dövründə Şəki, Lənkəran şəhərlərinin, Qax, Zaqatala, Bileşuvər, Cəlilabad, Masallı, İsmayıllı, Quba, Xaçmaz rayonlarının inzibati ərazisində aşağıda ki sahələr istisna olmaqla, digər sahə-

lər və istiqamətlərdə fəaliyyət dayandırılır:

- hüquq mühafizə, məhkəmə orqanlarının, hərbi xidmət nəzərdə tutulmuş orqanların və vəkillərin fəaliyyəti;
- digər dövlət orqanlarının (qurumlarının) fəaliyyəti (Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilən say həddi çərçivəsində);
- səhiyyə və sosial xidmət müəssisələrinin fəaliyyəti, dezinfeksiya xidmətləri;
- kommunal xidmətlər (su, elektrik enerjisi, qaz, istilik, rabitə və telekommunikasiya, meşət tullantıları);
- yük daşımaları və logistika xidmətləri;
- Fasılısız fəaliyyət göstərən müəssisələrin, həmçinin qida məhsullarının istehsalı, tədarükü, təchizatı, saxlanması və topdan satışı müəssisələrinin fəaliyyəti;
- kənd təsərrüfatı, meliorasiya və su təsərrüfatı fəaliyyəti;
- apteklərin, ərzaq mağazalarının (bazarlar və yarmarkalar istisna olmaqla), yanacaqdoldurma məntəqələrinin fəaliyyəti;
- kütləvi informasiya vasitələrinin fəaliyyəti;
- maliyyə təşkilatlarının (bank, sığorta və s.) fəaliyyəti;
- mühafizə xidmətləri.

Bu vaxtadək həmin inzibati ərazi-lərdə ictimai nəqliyyatın fəaliyyəti yalnız həftə sonları dayandırılmışdır. 2020-ci il 7 noyabr saat 00:00-dan 23 noyabr saat 06:00-dək həmin ərazilərdə ictimai nəqliyyatın fəaliyyəti tam dayandırılacaqdır.

Bu qaydaların tətbiq olunduğu şəher və rayonlarda:

- İqtisadiyyat nazirliyi tərəfindən bu şəher və rayonlarda muzdlu işçilərin əmək haqqları üzrə müvafiq ödənişlər ediləcək və fərdi (mikro) sahibkarlara birdefəlik maliyyə dəstəyi göstərilecək;
- Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə sertləşdirilmiş xüsusi karantin rejiminin tətbiq olunduğu 10 şəhər və rayon üzrə işsiz və xüsusi karantin rejimində görə gəlirini itirən qeyri-formal işləyən axtəminatlı şəxslərə yaşayış minimumu həcmində (190 manat) birdefəlik ödəmə verilmesi tapşırılıb.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah yuxarıda sadalanan şəhər və rayonların sakinlərinə ciddi şəkilde evde qalmayı tövsiyyə edir, karantin rejiminin qaydalarına əməl etməyə çağırır.

Din xadimindən erməni əsgərlərə müraciət: "Silahı yerə qoyun"

Ünən "Yeddingi Günün Adventistləri"nin Dua Evinde Azərbaycana əsir düşmüş, Ermənistən Gümrü şəhərinin Adventist kilsəsinin pastoru Hovsep Saakyan Araratoviçlə görüş keçirilib. Məlumatə görə, tədbirdə əvvələc Hovsep Saakyan, Bakıdakı və Gəncədəki "Yeddingi Günün Adventistləri" icmalarının pastorları Elşən Cabbarov və Elşən Səmədov dua ediblər. O, bildirib ki, bu gün burda olmasına görə Allaha təşəkkür edir və bir insan kimi Azərbaycan və erməni xalqlarını sülhə çağırır:

"Mən bir inancı insan kimi həmvətənlərimə müraciət edirəm ki, silahı yerə qoysunlar, vuruşmasınlar. Çünkü onlar başqalarının torpağında vuruşurlar".

H.Saakyan hazırda saxlanma şəraitine də toxunub: "Mən yaralananda bud sümüyüm oynaqdandan çıxdı. Məni əsir götürəndə bura gətirib hospitala göndərtilər və ayağımı yerine saldılar. Buna görə minnətdaram. Burda məni paltar və yeməklə təmin etdilər. Hər şey qaydasındadır və buna görə də hər kəsə təşəkkür edirəm".

Pastor erməni xalqını qan tökməyi dayandırmağa və sülhə gəlməyə çağırıb. İmanlı insan kimi həmvətənlərimə müraciət edib deyirəm ki, əllərinə silah götürməsinlər və döyüşə getməsinlər: "Çünki həmin ərazilər bizim əraziyə deyil və biz başqa ölkənin ərazisində vuruşuruz. Mənimlə birlikdə 60 nəfər idim və deqiq deye bilerəm ki, onlar da döyüşmək istəmdilər. Onlar öz evlərinə qayıtmak isteyirdilər. Mənim 9 aylıq qızım var. Necə ki, mən qızımı görmək istəyirəm, onlar da öz övladlarını görmək istəyir".

Əli Əsədov: "Ermənistən münaqişəyə KTMT ölkələrini cəlb etməyə çalışır"

Ermənistən Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə üçüncü ölkəleri, xüsusilə də KTMT-nin üz dövlətlərinin vergi ödəyicilərini aldatmışlar. Bu zaman Azərbaycanın işğal altındakı qondarma rejime heç bir nəzəret mexanizmi olmadan qanunsuz vəsaitlər köçürülmüşdür ki, bu da terrorizmin maliyyələşdirilməsi deməkdir.

Terrorizmin maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə 1999-cu il Beynəlxalq Konvensiyasının, eləcə də BMT Tehlükəsizlik Şurasının 1373 (2001), 2178 (2014), 2195 (2014) and 2347 (2017) sayılı qətnamələrinin müddəalərindən görə qeyri-kommersiya təşkilatları tərəfindən yuxarıda göstərilən sahələr üzrə fəaliyyət terrorizmin maliyyələşməsi kimi qiymətləndirilir və dövlətlər bu kimi halların karşısını almaq üçün qabaqlayıcı tədbirlər görməlidir. Bu xüsusda, Azərbaycan BMT üzrə dövlətlərinin öz ərazilərindən ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyüne qarşı yönəlmış erməni terrorizminin maliyyələşməsi məqsədilə istifadənin karşısını almağa çağırır".

Spiker: "Azərbaycanla Çexiya arasında siyasi-iqtisadi münasibətlər yüksək səviyyədədir"

Azərbaycanla Çexiya arasında siyasi-iqtisadi münasibətlər yüksək səviyyədədir. SİA-nın məlumatına görə, bunu Milli Məclisin Sədri Sahibe Qafarova Çex Respublikasının ölkəmizdəki səfiri Milan Ekert ile görüşündə deyib.

S.Qafarova bildirib ki, əlaqələrimiz bu səviyyəyə çatmasında dövlət və hökumət başçılarının qarşılıqlı səfərlərinin və görüşlərinin rolü böyükdür: "Siyasi dialoğun yüksək səviyyədə olması həyatın digər sahələrində də əməkdaşlığıımızın derinleşməsinə öz müsbət təsirini göstərir. Biz gələcəkde Çexiya ilə iqtisadi, mədəni, humanitar sahələrde əlaqələrimizi daha da inkişaf etdirmək niyyətindəyik".

Bildirilib ki, ölkələrimiz arasında bu gündəkə imzalanmış sənədlər münasibətlərimizin möhkəm hüquqi bazasını təşkil edir. Son illər ərzində bu sahədə görülən işlərin məntiqi nəticəsi kimi qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin iləbil artması müşahidə olunur. Bu gün Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında əhəmiyyətli rol oynayır. Çexiya da Avropa İttifaqı ölkələri arasında enerji sahəsində əməkdaşlıq üzrə Azərbaycanın əsas tərefdaşlarından biridir. İqtisadiyyatın rabitə, ticarət, nəqliyyat, tikinti, maşınqayırma, elektronika kimi sahələrində qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar vardır.

Spiker bildirib ki, iki ölkənin qanunverici organları arasında da müsbət münasibətlər mövcuddur. Bu gün hər iki ölkənin parlamentində dostluq qrupları fəaliyyət göstərir. Parlament nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərləri, deputatlarımızın nüfuzlu beynəlxalq parlament təşkilatlarında mütəmadi görüşləri təcrübə və informasiya mübadiləsi baxımından çox önemlidir. Söhbətdə Ermənistən-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsində danışan Milli Məclisin Sədri səfər cəbhədəki son veziyət, həmçinin Ermənistən silahlı qüvvələrinin mülki əhaliyə qarşı törətdiyi təcavüz aktları haqqında məlumat verib.

Çex Respublikasının ölkəmizdəki səfiri Milan Ekert Çexiyanın ölkəmizlə əməkdaşlığının inkişafına böyük önem verdiyini söyləyərək deyib ki, Azərbaycan Çexiya üçün vəcib strateji tərefdaşdır. Səfir bildirib ki, onun təmsil etdiyi ölkə Azərbaycanla ikitərəfi və çoxtərəfli formatda münasibətlərin derinleşməsində maraqlıdır. Siyasi, iqtisadi, ticari və humanitar sahələrdə əlaqələrimizin inkişafı xalqlarımızın rifahına xidmət edir. Səfir Cənubi Qafqazın bu bölgəsində baş verən prosesləri yaxından izlədiklərini dila getirərək, Dağlıq Qarabağ probleminin tezliklə aradan qalxaçağına inamını ifadə edib. Söhbətdə parlamentlərə əlaqələrin inkişafı, regional münasibətlərin həlli yolları, COVID-19 pandemiyasına qarşı mübarizə ilə bağlı məsələlər və tərəfləri maraqlandıran digər mövzularda fikir mübadiləsi aparılıb.

Noyabrın 6-da Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin növbəti plenar iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, iclası açan Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin və xalqımızın Qarabağ uğrunda qurtuluş savaşının həllədici mərhələyə daxil olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, erməni vandalizminin dəhşətlərini yaşamış torpaqlarımızın böyük bir hissəsi uğurlu hərbi əməliyyatlar nəticəsində işğaldan azad olunub. Bu gün Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı şəhərlərində, 3 qəsəbədə, 200-dən çox kənddə yenidən Azərbaycan bayrağı dalğalanır.

Milli Məclisin sədri deyib ki, Azərbaycan Ordusu özünün möhtəşəm qələbələri ilə dünya hərb tarixinə yeni şanlı səhifələr yazır. Silahlı Qüvvələrimizin kompleks inkişafı və modernləşdirilməsi ilə bağlı son 17 ildə həyata keçirilən hərbi siyasetin səmərəliliyi döyüş meydanında təcəssümünü təpir. Hərbi əməliyyatların aparıldığı 1 ay 10 günlük müddət göstərir ki, Azərbaycan Ordusu mümkün olmayanı etməye qadirdir. Düşmənin uzun illər ərzində qurduğu, keçilməz hesab edilən müdafiə xəttləri yarılıb, Ermənistanın hava hücumundan müdafiə sistemi və hərbi hava qüvvələri sıradan çıxarılib. İşgalçi qüvvələrə ağır zərbələr edirilir, onların çox sayıda canlı qüvvəsi və herbi texnikası məhv edilir.

Sahibə Qafarova xalqımızın haqq işinə göstərilən beynəlxalq dəstəyin artdığını, qədim Qarabağ torpağında Xeyirlə Şərin qarşı-qarşıya gəldiyini getdikcə daha çox insanın dərindən anladığını vurgulayıb. Qeyd edib ki, tarixin yanlış terəfində yer tutan erməni şovinizmi öz havadarları ilə birləkde bir əsrənərti dövrdə xalqımıza qarşı apardığı informasiya müharibəsində sarsıcı zərbələr alır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin demək olar hər gün xarici ölkələrin mötəbər kütüvə informasiya vəsütlərinə müsbahıbələr verməsi, bölgədə cərəyan edən hadisələr, dövlətimizin beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyi barədə məlumatları dünya ictimaiyyətinə çatdırması, erməni faşizminin insanlığa zidd mahiyyətini ifşa etməsi bu baxımdan müstəsna və həllədici rol oynayır.

Spiker Azərbaycanın haqq işi uğrunda mübarizə aparan, bütün vasitələrdən istifadə edərək ölkəmizin ərazi bütövünyü bərpə edəcəyini söyləyən Prezident İlham Əliyevin yorulmaz və məqsədönlü fəaliyyətinin hər kəsə, o cümlədən deputatlara nümunə olduğunu xüsusilə vurğulayıb. O əmin olduğunu bildirib ki, Azərbaycan Ordusunun zəfər yürüşünün uğurla başa çatacağı gün uzaqda deyil. Tezliklə Azərbaycan bayrağı Qarabağın incisi və tacı olan Şuşada, Laçında, Xankəndidə, digər şəhər və kəndlərimizdə yüksələcəkdir. Milli Məclisin sədri fikirlərini "Yaşasın Azərbaycan Ordusu!", "Qarabağ Azərbaycandır!" şüşələri ilə yekunlaşdırıb.

Sonra Sahibə Qafarova bildirib

Milli Məclisin plenar iclasında bir sıra qanun layihələri qəbul olunub

ki, bugünkü iclasın gündəliyi 7 məsələ daxil edilib. Gündəliyin təsdiqindən sonra deputatlar cari məsələlər barədə fikirlərini açıqlayıblar.

Komite sədrləri Zahid Oruc, Bəxtiyar Əliyev, deputatlar Azər Badamov, Əli Məsimli, Erkin Qədirli, Behruz Məhərrəmov, Fazıl Mustafa çıxışlarında Azərbaycan cəmiyyətinin səfərber olmasının, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsinin ölkəməze qürur hissi yaşatdığını bildirib, artıq informasiya müharibəsində də Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə öndə olduğumuzu iftxarla qeyd ediblər. Sonra gündəliyə daxil olan qanun layihələrinin müzakirəsinə başlanılib.

Əvvəlcə Elm və təhsil komitəsinin sədri Bəxtiyar Əliyev "Təhsil haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi ilə bağlı sənədi üçüncü oxunuşda təqdim edib. Komite sədri qanunun müvafiq maddələrinə "xarici dövlətlərin ali təhsilə aid kvalifikasiyası" anlayışının daxil edilməsi, eyni zamanda, "xarici ölkələrin ali təhsil sahəsində ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müyyəyen edilməsi (nostrifikasiyası)" ifadəsinin "xarici dövlətlərin ali təhsilə aid kvalifikasiyalarının tanınması" ifadəsi ilə əvəz edilməsinin təklif olunduğunu deyib. Qeyd olunub ki, bu dəyişiklik nəticəsində ali təhsil diplomlarının tanınması proseduru təkmilləşdiriləcək, tanınan sənədlerin əhatə dairesi genişləndirilərək ali təhsilə aid olan və ya ali təhsilə qəbul olunmaq imkanı verən subbakanlar diplomlarının da tanınma imkanı və proseduru yaradılacaq.

Komite sədri vurğulayıb ki, sənədin Milli Məclisde ikinci oxunuşu zamanı deputatlar Rauf Əliyev, İltizam Yusifov, Etibar Əliyev, Sabir Rüstəmxanlı, Aqiyə Naxçıvanlı tərəfindən qanun layihəsi ilə bağlı fikirlər səsləndirilir. Deputatların ifadə etdiyi məqamlar sənəddə nəzərə alınır. Qanun layihəsi səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda təsdiqlənib.

Sonra Bəxtiyar Əliyev "Peşə təhsili haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsindən (üçüncü oxunuş) bəhs edərək bildirib ki, sənəd "Təhsil haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsine uyğun olaraq hazırlanıb və terminolojinin eyniləşdirilməsi məqsədi daşıyır. Komite sədri sənədin Milli Məclisde ikinci oxunuşundan ötən zaman ərzində komitəyə heç bir təklif və ya iradın daxil olmadığını bildirdikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda təsdiqlənib.

İclasda Aqrar siyaset komitəsinin sədri Tahir Rzayev Meşə, Torpaq və Mərkəz Məclələrində, "Torpaq İslahatı haqqında", "Torpaq bazarı haqqında", "Bələdiyyə torpaqlarının idare edilməsi haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" və "Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə sənədi ikinci oxunuşda

parlamentin müzakirəsinə təqdim edib. Bildirilib ki, layihə "Mülki Məcəllədə dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 28 dekabr tarixli Qanunun icrası məqsədilə hazırlanıb. Belə ki, Mülki Məcəlləyə əsasən, girov və ipoteka eyni hüquqi yüke malik olmaqla, hər ikisi əşya hüquqlarının məhdudlaşdırılmasının formalarıdır. Komite sədri bildirib ki, qanun layihəsinin oktyabrın 27-də Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəsi zamanı deputat Sabir Rüstəmxanlı bəzi ifadələrin dəyişdirilməsi ilə bağlı təklif iżli sürüb. Deputatın səsəndirdirdiyi təklif mövcud variantdakı terminlərlə eynilik təşkil etdiyinə görə nəzərə alınmayıb. Deputat Rauf Əliyev qanun layihəsi ilə bağlı təkliflərini bildirdikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq ikinci oxunuşda təsdiqlənib.

İclasda Əmək və sosial siyaset komitəsinin sədri Musa Quliyev Əmək və Aile məcəllələrində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi barədə məlumat verib. Bildirilib ki, ikinci oxunuşda təqdim olunan layihə "Tibbi siğorta haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 3 dekabr tarixli Qanunun icrası ilə əlaqədar hazırlanıb. Sənədə əsasən, Əmək Məcəlləsində işçinin hüquqları və işəgötürən vəzifələri sırasına işçilərin icbari tibbi siğortası ilə bağlı məsələlərin daxil edilməsi nəzərdə tutulub. Dəyişikliyə görə, əmək məqaviləsində işçinin icbari tibbi siğortalanması barədə müvafiq məlumatlar eks olunmalıdır. Aile Məcəlləsində təklif olunan dəyişiklikdə isə bildirilir ki, nikaha daxil olmaq istəyən şəxslərin tibbi müayinəsinin maliyyələşdirilməsi "Tibbi siğorta haqqında" Qanunun tələblərinə uyğunlaşdırılır. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda təsdiq edilib.

İclasda "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında", "Yol hərəketi haqqında", "Valideynlərin itirmiş və valideyn həməyəsindən məhrum olmuş uşaq-ların sosial müdafiəsi haqqında", "Avtomobil yolları haqqında", "Özəl tibb fəaliyyəti haqqında", "Dövlət qulluğu haqqında", "Psixiatriya yardımı haqqında", "Onkoloji yardım haqqında" və "Tütün məmulatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə sənədi ikinci oxunuşda

və sual qeydə alınmayıb. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Daha sonra iclasda "Dövlət qulluğu haqqında" qanunda dəyişiklik edilmesi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə edilib. Sənədlə bağlı məlumat verən Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Kamal Cəfərov bildirib ki, qanun layihəsinin əsas məqsədi dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin düzgün qiymətləndirilməsi, onların potensial imkanlarının aşkarla çıxarılması, inkişafı və səmərəli istifadəsidir. Layihədə əsas istiqamət dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi qaydalarını tekniləşdirməkdir. Qiymətləndirmə müvafiq icra hakimiyyəti - Nazirlər Kabinetin tərəfindən aparılacaq. Deputat bildirib ki, dövlət qulluqçusunun peşə sərisləyiini artırmağa stimullaşdırılması və onun əlavə təhsil ehtiyacının, habelə tutduğunu vəzifəyə uyğun gelib-gelmədiyinin müəyyənlenmesi məqsədilə hər təqvim ilinin sonunda inzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçularının xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi həyata keçiriləcək. Yekun qiymətin 50 faizi tapşırıqların icra vəziyyətinə, 40 faizi meyarlar əsasında, 10 faizi isə əmək intizamı əsasında qiymətləndirməyə əsaslanacaq.

Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticələri qiymətləndirmə barədə sənədlə rəsmiləşdiriləcək. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti üzrə yekun qiymət müəyyən edildikdən sonra onunla müsahibə keçiriləcək. Müsahibə zamanı dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinə verilen qiymət və şəhər müzakirə olunacaq. Kamal Cəfərov bildirib ki, dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticəsinə görə, onun barəsində mükafatlandırılma, vaxtından əvvəl ixtisas dərəcəsinin verilməsi, fəaliyyətinin və bacarıqlarının daha da təkmilləşdirilməsi məqsədilə əlavə təhsilə ve xüsusi təlimlərə cəlb edilməsi, bilik və bacarıqlarına uyğun digər analoji vəzifəyə keçirilməsi, aşağı inzibati vəzifəyə keçirilməsi kimi tedbirlerdən biri görülə bilər. Vurğulanıb ki, dövlət qulluqçusu xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticəsi ilə razılışmadıqda inzibati qaydada və məhkəmə qaydasında şikayət etmək hüququna malik ola biləcək.

Komite sədrləri Siyavuş Novruzov, Tahir Mirkılı, komissiya sədri Eldar Quliyev, millet vəkili Fazıl Mustafa, Elşad Mirbəşiroğlu, Etibar Əliyev, Erkin Qədirli Sənədli bağlı fikirlərini bildiriblər. Qanun layihəsi səsvermə yolu ilə birinci oxunuşda təsdiqlənib.

Qanun layihəsi səsvermə yolu ilə birinci oxunuşda qəbul edilib. İclasın sonunda Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova qarşısın 9 noyabr - Dövlət Bayrağı Günü, 12 noyabr - Milli Dirçəliş Günü kimi gözəl bayramların geldiyini deyib. Spiker bayramlar münasibətilə deputatları təbrik edib, xalqımıza xoş arzularını çatdırıb. Bununla da Milli Məclisin iclası başa çatıb.

“Azərbaycan əsgəri düşmənin 30 il müddətində qurduğu istehkamları yarır, pusqları dağıdır və hədəfə yaxınlaşır”

Ötən sutka ərzində düşmən bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində Azərbaycan Ordusunun mövqelərini, Tərter, Goranboy daxil olmaqla, bir sıra yaşayış məntəqələrimizi, o cümlədən Ermənistanın Berd, Çəmbərək və Vardenis rayonları istiqamətindən Tovuz, Gədəbəy və Daşkəsəndə yerləşən mövqelərimizi müxtəlif atıcı silahlar, top və minaataşlarından atəş tutub.

AZƏRTAC xəber verir ki, bu barədə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmetinin mətbuat katibi polkovnik-leytenant Anar Eyvazov noyabrın 6-da Hərbi İnformasiya Mərkəzində keçirilən brifinqdə bildirib.

Anar Eyvazov deyib ki, əsasən cəbhənin Ağdərə, Ağdam, Xocavənd və Qubadlı istiqamətlərində gedən döyüş əməliyyatlarında düşmən bölmələri şəxsi heyət və texnika sarıdan itkilər

verərək geriye çəkilməyə məcbur edilib. Ordumuz Ağdam və Ağdərə istiqamətlərində pusqua salmaqla və atəş zərbələri ile düşmənin hərbi kolonunu, artilleriya batareyasını və silah-sursat anbarını darmadağın edib. Düşmənin komandır heyəti daxil olmaqla xeyli sayda canlı qüvvəsi, bir rabitə avtomobili, sursatlı dolu iki “KamAz” maşını və qoşqusunda top olan üç “Ural” maşını, xeyli sayda digər sursat və artilleriya qurğuları məhv edilib.

Mətbuat katibi qeyd edib ki, düşmənin Tərtərin işğal olunmuş Göyərək kəndinin eraziyindəki minaatan heyəti ordumuzun dəqiq atəşini ilə məhv edilib. Cəbhənin Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlərdə canlı qüvvə və döyüş texnikası sarıdan xeyli itki veren düşmən bu itkilərin yerini doldura bilmir, bölmələrdə ərzaq, hərbi əmlak, döyüş sursatı və yanacaq çatışır. Bölmələrin idarə olunmasında problemlər var.

Qubadlı-Laçın istiqamətində gedən döyüşlərdə ordumuzun zərbələrinə tab gətirə bilməyən düşmən mövqələri ataraq qaçıb.

Anar Eyvazov deyib ki, Müzəffər Ali Baş Komandanın əmri ilə Azərbaycan əsgəri düşmənin işğal edilmiş ərazilərdə 30 il müddətində tikdiyi is-

tehkam maneələrini yarır, qurduğu pusqları dağıdır və hədəfə yaxınlaşır. Əks-hükum eməliyyatında ordumuzun qarşısında duran əsas tapşırıq çətin rəlyef və iqlim şəraitində mütəşəkkil qaydada irəliləmək və işğal altında olan torpaqlarımızı cinayətkar ordu qruplaşmasından xilas etməkdir.

Mətbuat katibi qeyd edib ki, düşmənin Tərtərin işğal olunmuş Göyərək kəndinin eraziyindəki minaatan heyəti ordumuzun dəqiq atəşini ilə məhv edilib. Cəbhənin Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlərdə canlı qüvvə və döyüş texnikası sarıdan xeyli itki veren düşmən bu itkilərin yerini doldura bilmir, bölmələrdə ərzaq, hərbi əmlak, döyüş sursatı və yanacaq çatışır. Bölmələrin idarə olunmasında problemlər var.

Qubadlı-Laçın istiqamətində gedən döyüşlərdə ordumuzun zərbələrinə tab gətirə bilməyən düşmən mövqələri ataraq qaçıb.

Anar Eyvazov deyib ki, Müzəffər Ali Baş Komandanın əmri ilə Azərbaycan əsgəri düşmənin işğal edilmiş ərazilərdə 30 il müddətində tikdiyi is-

9 Noyabr ölkəmizdə Dövlət Bayraqı Günüdür

Bayraqımız işğal edilmiş bütün torpaqlarda qaldirılacaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpə ediləcək”. Bu fikirləri Azərbaycan Prezident İlham Əliyev çıxışında vurğulayanda qəlbimiz fərəh, qurur hissi ilə aşırı-dasıdır. Qururumuz, iftixarımız olan Azərbaycan BAYRAĞI.

Bütün zirvelərdən, yüksəkliklərdən uca olan dövlət bayraqımız hər bir insanın vətəndaşlıq qururudur. Gök, qırmızı, yaşıl rənglərdən, ağ aypara və səkkizgöşli ulduzdan ibarət üçrəngli bayraq Azərbaycan dövlətinin suverenliyinin rəmziidir. Bayraqımız üzərindəki hər bir rəng Azərbaycan tarixinə, dünənindən, keçmişindən danişir. Hər bir rəng Azərbaycan xalqının məxsus dəyerləri özündə ehtiva edir. Gök rəng Azərbaycan xalqının türk mənşəli olmasını göstərir, türkçülük ideyası ilə bağlıdır. Qırmızı rəng müasir cəmiyyət qurmaq, demokratianı inkişaf etdirmek, bir sözle, müasirleşməni və inkişaf istəyini ifadə edir. Yaşıl rəng isə islam sivilizasiyasına və islam dininə mənsubluğun göstəricisidir. Demək, bayraqımız üzərindəki hər bir rəng Azərbaycan tarixində danişir.

Bayraqımız qurur mənbəyimizdir və and yerimidir. Müqəddəs varlıq olan üçrəngli bayraqımıza and içirik. Bu gün hər bir vətəndaşın üzərində ciddi mənəvi məsuliyyət var. Hər bir vətəndaş bu yükü öz çiyinlərində hiss etdiyinə, onun dövlətçilik idealları püxtələşir. Azərbaycan xalqının türk milli mədəniyyətinin, müsəlman sivilizasiyasının və müasir Avropa demokratik əsaslarının simvoluna çevrilən, azadlıq eşqımız olan üçrəngli bayraqımız bu gün göylərə yüksəlib.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olan Dövlət Bayraqı 1918-ci il noyabrın 9-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin iclasında qəbul edilib. 1920-ci il aprelin 28-de Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqut etməsi və Sovet hakimiyyətinin qurulması ilə üçrəngli bayraqımızın yüksəklikdə dalgalanmasına sədd qoyulsada, bu, xalqın təfəkküründə dərin iz salmışdır. Hər kəs bu böyük amalla Azərbaycan bayraqının vətən torpağında dalgalanması arzusu ilə yaşamışdı. İllər uzuunu müstəqilliyə doğru gələn yolda Azərbaycan Respublikasının üçrəngli bayraqı ikinci dəfə qaldırıldı. Yalnız 72 ildən sonra Azərbaycan üçrəngli bayraqı milli şürur oyanışı ilə yenidən Azərbaycan xalqının milli müstəqilliyinin və iradesinin ifadəsi kimi dalgalanmağa başladı. Düz 72 il sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əzəmətli zəkası və əzmi ilə Naxçıvanda dalgalandırıldı. 1990-ci illərin çətin, ağır günlərində Ulu Önder Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Naxçıvanda mühüm dövlətçilik fəaliyyəti həyata keçirilərək, milli dövlətçilik ənənələrinin əsası qoyuldu. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olan həmin bayraq 1990-ci il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə rəhbərliyi ilə keçirilən sessiyada Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət bayraqı kimi təsdiq edilib. 1991-ci il fevralın 5-de Azərbaycan Respublikası Ali Soveti bu bayraqın yenidən Azərbaycanın Dövlət bayraqı kimi qəbul edilməsi haqqında qərar qəbul edib.

Ölkəmizdə qururverici bir haldır ki, Dövlət Bayraqı Günü qeyd olunur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 17 noyabr 2009-cu il Sərəncamı ilə Dövlət Bayraqı Günü ölkəmizde 9 noyabr tarixində qeyd olunmağa başladı. Ən yüksək zirvelərdə dalgalanılan üçrəngli bayraqımız Azərbaycan dövlətinin gücünü və xalqımızın milli birliyini nümayiş etdirir.

Bu gün Azərbaycan Ordusunun sahib olduğu gücü Onun bayraqımıza olan dərin məhəbbətindən və sədaqətindən qaynaqlanır. Azərbaycan əsgəri vətənimizin suverenliyinin və ərazi bütövlüğünün qorunması ilə bağlı şərəfli əsgəri vəzifəsinə yerinə yetirməyə başlayarkən, müqəddəs bayraqımıza and içir. Vətən torpağının bütövlüyü uğrunda şəhidi hazır olan Azərbaycan əsgəri o bayraqa sarılıraq şərəfli mübarizəyə qoşulub, vətənin azadlığı uğrunda övladını qurban vermiş valideynlər şəhid cənazəsinə bükülmüş müqəddəs bayraqla təşkilik təpirlər. “Bayraqları bayraq yapan üstünə qandır, Torpaq, uğrunda ölen varsa, vətəndir”. Budur, bayraqın müqəddəsliyi və bayraqımıza olan sevgi. Bu gün Azərbaycan bayraqı işğaldan azad olan Cəbrayıllı şəhərində, Zəngilan şəhərində, Füzuli şəhərində, Qubadlı şəhərində... dalgalanır. Çox keçmez ki, Şuşada, bütün Qarabağda bayraqımız dalgalanar.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZİ

Hikmət Babaoğlu: “Azərbaycanın hərbi-siyasi davranışları beynəlxalq təşkilatlar tərəfində təqdir edilməlidir”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 4-de İspaniyanın EFE informasiya agentliyinə verdiyi məshihədə bir sıra mühüm məslələrə toxundu. Onlardan bir qismi sentaybr ayının 27-dək davam edən siyasi-diplomatik danışqlar kontekstində münaqişənin həlli perspektivləri ilə digər qismi isə sentaybr ayının 27-dən sonra başlayan yeni aktiv faza və onun yaratıldığı hərbi-siyasi reallıqlarla bağlı idi”. Bunu SIA-ya açıqlamasında Milli Məclisin üzvü, “Yeni Azərbaycan” qəzetiñin baş redaktoru Hikmət Babaoğlu deyib. Onun sözlərinə görə, məsahibədən bir daha aydın oldu ki, Azərbaycan həmişə problemin sülh yolu və danışqlar vətəsində həll edilməsində maraqlı olub: “Onun danışqlar prosesinə 30 ilə yaxın bir müddətə sadıq qalması da bunun göstəricisi sayıla bilər. Ancaq nəticədə ortaya çıxan reallıq ondan ibarət olub ki, ATƏT-in Minsk Qrupu problemi həll edə bilməyib. Eyni zamanda onların “problemin hərbi yolla həlli yoxdur” tezisi də özünü doğrultmayıb. Çünkü problemin uzun illər sülh yolu ilə həll edilməməsi əslində ele hərb yolu ilə həll edilməsini aktuallaşdırır və zəruri edirdi. Məsələ ondadır ki, ötən illər ərzində problemin sülh yolu ilə həlli üçün bütün mümkün imkanlardan istifadə edilməyib. Halbuki, belə imkanlar olub”.

Deputat bildirib ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsəndləri hem də BMT Təhlükəsizlik Şurasının beş daimi üz-

vündən üçdür və heç olmasa bu üç dövlət özlərinin səs verdikləri TŞ-nin qətnamələrinin tələblərinin yerinə getirilməsinə lazımi cəhdər etməyiblər: “İşgalçi Ermənistana sanksiyaların tətbiq edilməsi, silah embarqosu qoyulması, maliyə və iqtisadi alətlərlə təsir edilməsi imkanları heç vaxt nəzerdən keçirilməyib tam əksinə bəzi hallarda ayrı-ayrı həmsəndlər tərəfindən işgalçi olka silahlandırılıb və bu da işgalin davam etdiriləndə əsas faktorlardan biri olub. Ona görə də vəziyyətin indiki fazaya daxil olması həm də bu cür yanışmanın nəticəsi kimi meydana çıxıb”.

H.Babaoğlu vurğulayıb ki, Azərbaycan isə artıq münaqişənin məhz hərbi

yolla həll edilməsinin mümkünlüyünü döyüş meydanında yaratdığı yeni reallıqla sübut edib: “Beləliklə rəsmi Bakı hem BMT nizamnaməsinin 51-ci madəsini təmin edib və edir həm də BMT Təhlükəsizlik Şurasının melum qətnamələrini icra edir. Ona görə də hər hansı bir xüsusi narahatlılıqla ehtiyac yoxdur. Nəticə etibarilə Azərbaycan eyni zamanda ATƏT-in Minsk Qrupunun müəyyənləşdirildiyi baza prinsipləri əsasında problemi sürətli həll edir. Buna görə də Azərbaycanın hərbi-siyasi davranışları istə BMT və onu Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən istərsə də, ATƏT və onun Minsk Qrupu tərəfindən təqdir edilməlidir”.

Aysel Məmmədova

Serj Sarqyan: “Ovannışyan vicdansızcasına yalan danışır”

Ermənistən üçüncü prezidenti Serj Sarqyanın ofisi Ermənistən Müdafiə Nazirliyini ictimaiyyətə yalan və yoxlanılmamış məlumatlar verməkde ittihad edib. SiA xəber verir ki, Sarqyan müraciətində Artsrun Ovannışyanın açıqlamalarının reallıqla heç bir bağlılığının olmadığını bildirib. “Ermənistən Müdafiə Nazirliyinin nümayəndəsi Artsrun Ovannışyanın dediklərinin reallıqla heç bir əlaqəsi yoxdur. Ovannışyan ya rəqəmləri bilmir, ya da bilərkəndə reallığı təhrif edir. Düşmən Şuşada olduğunu zamanda reallığı təhrif etmek və doğru olmayan rəqəmlər vermək olmaz. Ovannışyan vicdansızcasına yalan danışır”, - deyə bəyanatda yer alıb.

Qeyd edək ki, Ovannışyan ötən gün rəsmi açıqlamasında Azərbaycan Ordusunun hər bir əsgərinin üstündə dövlət bayraqı olduğunu, diversiya qrupunun Şuşada Azərbaycan bayraqı ilə şəkil çəkdirməsinin mümkünlüyünü bildirmişdi. Onun sözlerine görə, bu, informasiya təxribati üçündür, əslində isə Azərbaycan əsgəri Şuşada Azərbaycan bayraqı ilə şəkil çəkdirəndən sonra “çıxb Gedirlər”.

Aysel Məmmədova

Bu gün Azərbaycan radiosunun yaranma günüdür

1926-ci ilin tarixində bu gün 6 noyabr - Azərbaycan radiosunun yaranma günü. Bir əsrə yaxın bir yol - 94 il. Elə də qısa bir tarix deyil. Neçə-neçə onilliklərin bir tarixi. Elə bir tarix ki, bu illərdə, qərinələr də tariximizin keşməkeşli, uğurlu zamanı olub. Xalqı ilə hər zaman təmasda olan Azərbaycan radiosu ötən və yaşılanan hadisələri dinləyicisinə çatdırıb. "Sabahınız xeyir olsun, əziz dinləyicilər", "Axşamınız xeyir olsun, hörmətlə dinləyicilər", deyərək gənün istənilən zamanında dinləyicilərinə yeni xəbərləri, xoş ovqatları çatdırmağa çalışıb. XX əsrin ən möhtəşəm kəşflərindən olan və hər gün insanlarla ünsiyyət yaradan, cəmiyyət hayatında əvəzsiz yer tutan radio yaradığı zamanдан informasiya liderliyini qoruyub-saxlaya bilib.

Xalqın maarifləndirilməsi, əxlaqi-estetik tərbiyəsi, məlumatlandırılması kimi təmel prinsiplərini fəaliyyət məqsədində çevirən radio istənilən məkanda dinləyicilərin dostu olaraq, hər nəslin müasirinə çevirilir.

Bu gün radionun bütün proqramları milli-mənəvi dəyərləri, milli adət və ənənələri, mədəniyyət və incəsənətin bütün rəngarəngliyini özündə əks etdirir. Müxtəlif məzmunlu proqramlar hazırl-

layarkən cəmiyyətdəki siyasi əqidələri, dini baxışları, içtimai fikir və reyin müxtəlif cərəyanlarını, habelə, ölkə vətəndaşlarının hüquq bərabərliyini nəzərə alır. Geniş dinləyici auditoriyası toplayan Azərbaycan radiosu Azərbaycan qanunvericiliyi ne əsaslanaraq informasiyanın tərəfsizliyi, qərəbzılıyi və doğru-dürüstlüyüňənəsas tutur. Yeni dolğun xəbərlərlə xalqımızı məlumatlaşdırır, hər hansı hadisəyə

qərəzli, öz şəxsi mənafeyi baxımından yanaşmır. Tarihi dövrü vərəqlədikcə "Satirra atəşiyələ", "Ədəbiyyatın vezifələri", "Radio saatı" kimi verilişlərin səsləndirilməsi ile ilk, kövək addımlarını atan radio qısa bir zamanda zəngin verilişlərin yaradıcısına çevrilir. Təbii ki, radio da yeni verilişlərin hazırlanması və yeniliklər yeni, istedadlı kadrların cəlb olunmasını tələb edirdi.

Radionun ilk azərbaycanlı diktörleri Azərbaycan Politexnik İstututunun təbəsi İsmayıllı Əlibeyov və Azərbaycan Dövlət Darülfünun hüquq-iqtisad fakültəsinin təbəsi Raya İmanzadə olurlar. Azərbaycan radiosunun inkişaf etdiyi sonrakı mərhələdə isə Fatma Cabbarova, Züleyxa Hacıyeva, Gültəkin Cabbarlı, Aydin Qaradağlı, Sabutay Quliyev, Ramiz Mustafayev kimi ustad diktörler yetişirler. Radioya peşəkar mütəxəssilerin yol açması Azərbaycan radiosunun gündəlik verilişlərinin redaksiyaları fəaliyyətə başlayır.

Xalqın bir əsre yaxın tarixi ilə birgə yol gələn Azərbaycan radiosu keşməkli günlərin də, xoş soraqların da tarixini əbədiləşdirib. Azərbaycan radiosu ilə dinc və təmiz səma altında yaşayışın insanlara Böyük Vətən müharibəsinin elan olunmasına - gərgin, fəvqəladə, acı-naqalı bir xəberi içtimaiyyətə çatdırmaq nə qədər çətin olsa da, bu gerçəkliyə həməni bəyan etdi. 1941-ci il iyünün 22-nə keçən gece müharibənin başlanması Azərbaycan dinləyicilərinə diktör Zehra Salayeva zirzəmidəki yarımqaranlıq bir otaqdan xəber verir. Həmin zamandan 5 il müddətində Azərbaycan radiosunun işçiləri faşizmə mübarizədə mikrofonu ən kəsərlə silaha çevirirlər. Müharibə dövrünün tələblərinə uyğun olaraq radio buraxılışları çox qısa müddətde hazırlanır, verilişlər gecə-gündüz ara vermədən yazılır və montaj edilir.

Ağır müharibə dövrünün ən çox dirlənilən verilişi "Azərbaycan - cəbhə üçün" hər kəs böyük həyəcanla gözləyirdi. Əsas ağırlıq isə, təbii ki, "Son xəbərlər" redaksiyasının üzərinə düşdü. Hər gün dinləyiciyə mühüm məlumatlar, dövlət qərarları 30 dəqiqə ərzində tərcümə edilərək, Azərbaycan dilində çatdırılırdı. Ele qələbə sərağını da Azərbaycan dinləyicisi radio vasitəsilə eşidir. Həmin dövrdə SSRİ rəhberliyi radionun içtimai-siyasi, mədəni həyatda və faşizmə qarşı mübarizədə oynadığı böyük rolunu nəzərə alaraq, 1945-ci il mayın 2-də xüsusi qərarla mayın 7-sini Radio Günü

sına gətirib çıxarıır. İlk verilişlərin hazırlanmasında Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənətinin görkəmli xadimləri fəal iştirak edirdilər. Bədii və musiqili verilişlərin müəllifləri Üzeyir Hacıbeyov, Müslüm Maqomayev, Məmməd Səid Ordubadi, Cəfər Cabbarlı, Səməd Vurğun, Hüseynqulu Sarabski, Bülbül, Mustafa Mərdanov kimi Azərbaycan mədəniyyətində yeri və çəkisi olan sənətkarlar olur. Qısa məsafədə radionun dinləyici auditoriyası da genişlənir və Bakıda 35 kilovat gücündə yeni radio stansiyasının işe salınması ilə Azərbaycan radiosunun verilişləri Qafqazda, Özbəkistanda, Türkmenistanda, hətta Qara dənizin şərqi sahilində eşidilir. 1940-ci ilin sonunda ölkə ərazisində radio nöqtələrinin sayı 51 minə çatır. 32 rayonda yerli radio verilişləri redaksiyaları fəaliyyətə başlayır.

Xalqın bir əsre yaxın tarixi ilə birgə yol gələn Azərbaycan radiosu keşməkli günlərin də, xoş soraqların da tarixini əbədiləşdirib. Azərbaycan radiosu ilə dinc və təmiz səma altında yaşayışın insanlara Böyük Vətən müharibəsinin elan olunmasına - gərgin, fəvqəladə, acı-naqalı bir xəberi içtimaiyyətə çatdırmaq nə qədər çətin olsa da, bu gerçəkliyə həməni bəyan etdi. 1941-ci il iyünün 22-nə keçən gece müharibənin başlanması Azərbaycan dinləyicilərinə diktör Zehra Salayeva zirzəmidəki yarımqaranlıq bir otaqdan xəber verir. Həmin zamandan 5 il müddətində Azərbaycan radiosunun işçiləri faşizmə mübarizədə mikrofonu ən kəsərlə silaha çevirirlər. Müharibə dövrünün tələblərinə uyğun olaraq radio buraxılışları çox qısa müddətde hazırlanır, verilişlər gecə-gündüz ara vermədən yazılır və montaj edilir.

Ağır müharibə dövrünün ən çox dirlənilən verilişi "Azərbaycan - cəbhə üçün" hər kəs böyük həyəcanla gözləyirdi. Əsas ağırlıq isə, təbii ki, "Son xəbərlər" redaksiyasının üzərinə düşdü. Hər gün dinləyiciyə mühüm məlumatlar, dövlət qərarları 30 dəqiqə ərzində tərcümə edilərək, Azərbaycan dilində çatdırılırdı. Ele qələbə sərağını da Azərbaycan dinləyicisi radio vasitəsilə eşidir. Həmin dövrdə SSRİ rəhberliyi radionun içtimai-siyasi, mədəni həyatda və faşizmə qarşı mübarizədə oynadığı böyük rolunu nəzərə alaraq, 1945-ci il mayın 2-də xüsusi qərarla mayın 7-sini Radio Günü

lərindən çıxış etdi. Bu, 1990-ci ilin yanvarında özünü daha da qabarıq şəkildə göstərdi. Sovet imperiyası təkəcə xalqı deyil, həm də Azərbaycan radiosunu susdurmağa cəhd edir. Mənbələrde yazılır: "...Televiziyanın enerji blokunu partladıb sıradan çıxarmaqla yanaşı, radionun əməkdaşları da efirdən uzaqlaşdırılır. Radioda hərbi senzor fəaliyyət göstərirdi. Matəm içində olan ölkəmizə komendantın həqiqətdən tamamilə uzaq, iftira dolu məlumatlar ötürüllərdü. Lakin həmin faciəli günlərdə Azərbaycan radiosunun xaricə yayım redaksiyası 20 Yanvar faciəsinin baş vermesini bütün təfərrüati ilə dünyaya çatdırıb ilid".

Dövlət müstəqilliyyinin əldə edilməsi radionun qarşısında duran vəzifələri kökündən dəyişdirdi. Radioda cəmiyyətlə səx və açıq ünsiyyətə girmək meyilərini gücləndirən proqramlara üstünlük verildi. Qarabağ uğrunda erməni işğalçılarına qarşı savaşın başlanılması ilə radio hər gün Müdafiə Nazirliyinin məlumatlarını yayıldı. Dinləyicilər vətənpərvər hissələri gücləndirən "Açıq-aşkar", "Xudafərin", "Sözün düzü", "Baxış bucağı", "Dünya", "Pillə", "Çevrə", "Radio-atmaca", "Molla Nəsreddin", "Yol", "Yuva", "Vaxt", "Dan yeri" kimli verilişlər hazırlanır, hərbi marşlar səsləndirilirdi. Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqları, torpağın bölgünəməzliyi uğrunda canını sıpar edən vətən oğullarının mübarizliyi və s. kimi fikirləri daim bizlərə çatdırıb Azərbaycan radiosu. Bu gün də Vətən müharibəsindən xəbərləri səbirsizliklə gözlədiyimiz zamanda Azərbaycan radiosu xoş müdjdələrlə bizləri sevindirir. Azərbaycan Ordusunun uğurlu əməliyyatlarından bize məlumat verir. Yolumuz zəfər yoludur, deyir. Radiomuz bir gün qələbə sərağını da, Şuşada, Qarabağda yaşayacağımız zəfər sevincini de bize çatdıracaq. Bizim yol yoldaşımız olan bu gün öz sözünü deyə bilən, öz fərqli dəstili-xətti ilə seçilən, ən güclü təbliğat sistemine çevrilən radiomuz 94 ildir Azərbaycan dinləyicisi ilə yol gəlir. Bu yol hələ neçəneçə onillikləri əhatə edəcək, xalqın milli tarixi, gələcəyi, Azərbaycanın dinamik inkişafı, uğurları, beynəlxalq mövqeyi ilə bağlı bize çox xəbərləri çatdıracaq.

Zümrüd BAYRAMOVA

Putin Təhlükəsizlik Şurasının iclasında Dağlıq Qarabağ müzakirə edib

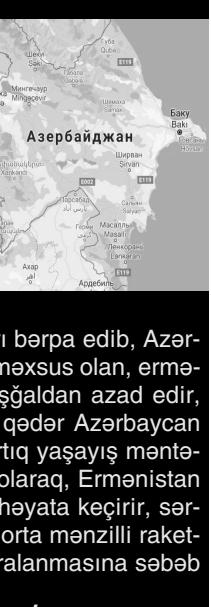
Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Təhlükəsizlik Şurasının Rnövbəti iclasında Rusiymanın regionlarında koronavirus pandemiyası ilə mübarəzə planları, eləcə də Dağlıq Qarabağ ətrafindən vəziyyəti müzakirə edib. SIA-nın məlumatına görə, bunu Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib. Qeyd olunub ki, Qarabağ məsəlesi, eləcə də tənzimləmə ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Google etiraf etdi: Qarabağ Azərbaycandır

Google Qarabağın Azərbaycan olduğunu etrafda. SIA Rusiyaya məxsus vestikavkaza.ru saytının yayılmışlığı məlumatı istinadən xəbər verir ki, Google xəritələrində Dağlıq Qarabağ Azərbaycan ərazisi olaraq qeyd olunub.

Məlumatda həmçinin qeyd olunur ki, Qarabağın Azərbaycana aid olduğunu Yandex xəritəsi, eləcə də Facebook xəritəsi de təsdiqləyir.

Rusiya məxsus sözügeden saytda xatırladır ki, Ermənistən tərefi sentyabrın 27-də Azərbaycana qarşı hərbi əməliyyatları bərpa edib, Azərbaycan Ordusu isə eks-hükum əməliyyatına başlayıb və Azərbaycana məxsus olan, ermənilər tərəfindən işğal altında saxlanılan torpaqları bir-birinin ardına işğaldan azad edir, terrorçuları, separatçıları həmin ərazilərdən qovur. Bildirilir ki, İndiye qədər Azərbaycan Ordusu işğal altında olan bir sıra rayonlar, kəndlər olmaqla 200-dən artıq yaşayış məntəqəsini işğaldan tamamilə azad edib. Diqqətənən vəziyyəti deyir ki, buna cavab olaraq, Ermənistən Silahlı Qüvvələri Azərbaycanın məlki əhalisine qarşı terror hücumları həyata keçirir, sərhəd yaşayış məntəqələrinə top atışı deyir və cəbhədən uzaq şəhərlərə orta mənzilli raketlər atır ki, bu da günahsız insanların, məlki əhalinin tələf olmasına, yaralanmasına səbəb olur.

İnam Hacıyev

Bu şəhər və rayonlarda yaşayanlara 190 manat veriləcək

Şəki, Lənkəran şəhərlərinin, Qax, Zaqatala, Biləsuvar, Cəlilabad, Masallı, İsmayılli, Quba, Xaçmaz rayonlarının inzibati ərazisində xüsusi karantin rejimində deyişikliklər edilib. SIA-nın məlumatına görə, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə sərtləşdirilmiş xüsusi karantin rejiminin tətbiq olunduğu 10 şəhər və rayon üzrə işsiz və xüsusi karantin rejimindən görülməni itirən qeyri-formal işləyən aztəminatlı şəxslərə yaşayış minimumu həcmində (190 manat) birdəfəlik ödəmə verilməsi tapşırılır. Nazirlər Kabinetini yanında Operativ Qərarlı yə edir, karantin rejiminin qaydalarına əməl etməyə çağırır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev “status-kvo”suz real Qarabağı qaytarır

Artıq 40 günə yaxındır ki, ikinci Qarabağ müharibəsi davam edir. Bu müharibə xalqımız üçün Vətən müharibəsidir. Azərbaycan öz tarixi, əzəli-əbədi torpaqlarında bütün beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınan ərazilərin işğaldan azad edilməsi uğrunda mübarizəsinə uğurla davam etdirməkdədir. Bu müdət ərzində Ali Baş Komandanımız müxtəlif əsrlərdə tarixi torpaqlarını itirməyə məhkum edilmiş Azərbaycan xalqının milli mənliyini, gücünü, qürurunu özünlə qaytarır, ədalətli mövqədə olmağımızı, beynəlxalq hüquqa hörmət etdiyimizi və heç vaxt torpaqlarımızın işğalda qalması ilə razılaşmadığımızı dünya ictimaiyyəti qarşısında açıq şəkildə və qətiyyətlə bəyan edir. Bir daha sübut etdi ki, bu gün Azərbaycanın apardığı haqq işində heç kim müstəqil dövlətimizi və xalqımızı döndərə bilməz. Çünkü Azərbaycanın apardığı mübarizə haqq işidir, ədalətlidir, beynəlxalq hüququn ali prinsiplərinə tamamilə uyğundur.

Məlum olduğu kimi, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının icra olunmamış 4 qətnamesine əsasən Ermənistan silahlı qüvvələri birmənalı şəkilde işgal olunmuş torpaqlarımızı tərk etməlidir. Bu mənada Azərbaycanın müharibə cəbhəsində beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə əsaslanan hər bir addımı bu mötəbər təşkilatın 27 il həll edə bilmədiyi məsələnin ölkəmiz tərəfindən təkbaşına həll edilməsinə təminat verir. Bu Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin son 17 ildə həyata keçirdiyi ardıcıl və məqsədyönlü siyasetin qanunauyğun məntiqi nəticəsi, Güclü Azərbaycan Ordusunun zəfər yürüşlərinin və rəşadətli əsgərlərimizin əsl qəhrəmanlığının real nəticəsidir.

Büyük Qəlebə salnaməsinin tarixi sahifələri yazılsın

Bu gün müstəqil Azərbaycanı güclü edən, onu sabitlik məkanına çeviren əsas amil də mehz ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam və inkişaf etdirilən Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyalarına olan sənədən sədaqətidir. Məhz ele bu na görər ki, 17 il əvvəl “Mən hər bir Azərbaycan vətəndaşının prezidenti olacağam” moramı ilə daha da inkişaf etmiş Azərbaycan uğrunda mübarizəyə başlamış Prezident İlham Əliyevin həyatı xalqına və Vətəninə, dövlət müstəqilliyiminin möhkəmləndirilməsinə hesr olunmuş əsl Lider ömründür. Cənab İlham Əliyev Ulu Öndərimizin “Xalq dövlət üçün yox, dövlət xalq üçün olmalıdır” telimini reallığa çevirərək bir daha isbat etdi ki, O, mehz Vətəninin, xalqının rifahı üçün yaşayan və mübarizə aparan Liderdir.

Və bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan əsgəri Vətən səngərində qəhrəmancasına döyüş-döyüşə bərkiyərək rəşadətli Ordumuzun gücü ilə Azərbaycan tarixinə qəlebələr yazar. Sentyabrın 30-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı il-

ham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ermənistanın sentyabrın 27-dən başlayan herbi texribat zamanı döyüşlərde haqq yolunda, Vətən yolunda canından keçərək yaralanan ve Müdafiə Nazirliyinin Mərkəzi Hərbi Klinik Hospitalında müalicə olunan hərbçilərə görüşü zamanı dediyi aşağıdakı sözələr ölkəmizin haqq işinin bir daha təsdiqinin ifadəsidir: “Bizim işimiz haqq işidir, biz öz torpağımızda vuruşuruq. Vətən uğrunda vuruşuruq. Bizim davamız ədaləti davadır və əminim ki, bu münaqişədə biz istədiyimizə nail olacaq, haqq-ədalət öz yerini tapacaq və Azərbaycan öz ərazi bütövlüyüնə bərpa edəcək!“

İndi hamı inanır, əmindir ki, dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə Silahlı Qüvvələrimiz tez bir zamanda yağı düşməni doğma torpaqlarımızdan tamamile qovacaq, xalqımızın zəfər bayramı, əsl qəlebə sevinci yaşadacaqdır. Azərbaycan Prezidenti demək olar ki, hər gün özünün rəsmi “Twitter” səhifəsində, yerli və xarici televiziya kanallarına verdiyi müsahibəsində, xalqa müraciətlərində hadisələrin gedisi ilə bağlı xalqa verdiyi məlumatlar və açıqlamalar əsl liderlik və Ali Baş Komandanlığının missiyasını en yüksək səviyyədə həyata keçirir. Prezident İlham Əliyevin “Twitter” səhifəsi Azərbaycan xalqının Zəfər kitabı, hər müraciəti

Böyük Qəlebəyə çağırış, müsahibələri ilə Haqq və Ədalət Bəyanatlarıdır. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin aşağıdakı bəyanatı işgalçı Ermənistan tərəfə və onların tərefdarlarına haqqa çağırış kimi səslənir. “Bizi döyüşləri dayandırmaya, yenidən mənəsiz sülh danişlaları cəlb etməyə çalışan dövlətlərə üz tutaraq bildirirəm ki, qoy Paşinyan etiraf etsin ki, Qarabağ Ermənistan deyil, eyni zamanda, Azərbaycan xalqından üz istəsin. Bundan sonra bizim şərtlərimizlə döyüşləri dayandırmaq mümkündür“.

Bu gün qəhrəman Azərbaycan Ordusunun qarşısında tab gətirə bilməyən erməni işgalçılari isə hərbi maşınlarını, silah-sursatları-

*İSA HƏBİBBƏYLİ,
AMEA-nın vitse-prezidenti,
akademik, millət vəkili*

mənistana göstərir, dünyada nümayiş etdirir. Ermənistən isə yalançı, böhtançı, təcavüzkar, işgalçi, terrorçu, məkrli dövlət olduğu bir daha sübut olunmuşdur. Ermənistən başabəla baş Nazirinin iflasa uğramış siyaseti Ermənistənə məğlubiyət, regiona narahatlıq, qeyri-sabitlik getirmiştir. Azərbaycan Respublikasının Vətən müharibəsindəki zəfəri ilə erməni xalqı da öz rahatlığını tapa biləcek, Qafqazda sülh və sabitlik təmin olunacaqdır. Ona görə də

Bu, qalib Azərbaycanın Ermənistənə son çağırışıdır. Düşmən dərs çıxarmağı bacarmalıdır.

Tarixi dəyişən 40 gün...

Göründüyü kimi, cəmi 40 gün bəs etdi ki, Azərbaycan tarixinin son yüzilliklərdəki axını tərsinə çevrilsin və Cənubi Qafqaz regionunda yeni reallıq bərqərar olsun. Bu 40 gün müddətində terrorcu Ermənistən Respublikasının “status-kvo”su artıq Azərbaycan ordusunun zəfərləri sayəsində ləğv edilmişdir. Artıq yeni tarixi mərhələnin status-kvosunu Azərbaycan müəyyən edəcəkdir.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciətində də bildirdi ki: ““Status-kvo” deyilən məsələ yoxdur. Qurtardı getdi. “Status-kvo” belə olmalıdır, elə olmalıdır. Mən dəyişirdim status-kvonu. Bax, orda, döyüş meydanında. “Status-kvo” yoxdur. Təmas xətti - yoxdur təmas xətti, yarmışq onu. 30 ildir qururdular bu təmas xəttini. Özü də bu bölgənin relyefi belədir ki, o, təbii istehkamdır. Biz aşağıdan yuxarı gedirik. Özü də orada beton istehkamlar qurulub - 30 il ərzində! Yarib keçmişik! Azərbaycan əsgərinin qabağında heç kim, heç nə deyə bilməz. Biz bu gün o təmas xəttini darmadağın etdik. Deyirlər, yeni təmas xətti olacaq. Olmayıacaq”.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev regionda yeni və möhtəşəm sülh və əməkdaşlıq xətti quracaqdır

Bəli, her gün, hər an Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş komandan İlham Əliyev xalqımıza qəlebə soraqları qazandırır. Liderimizlə, Güclü Ordumuzla, qəhrəman, igid əsgərlərimizlə, həmçinin Birləşmiş Nümayiş etdirən xalqımızla qurur duryuruq. Artıq Vətən Müharibəsinin qırxicı gündənən Büyük qəlebənin səslərini eşitmək mümkündür. İlk gündən bu gənə kimi hər gün sevinci günləri bize yaşadan Liderimiz İlham Əliyev də öz xalqı, yaradıldığı qüdretli Ordusu və yetişdirdiyi rəşadətli əsgərləri ilə fəxr etdiyi, qürur duydugunu bəyan edir: “Bir daha demək istəyirəm ki, biz xoşbəxt insanıq, bizim nəslimiz xoşbəxtidir ki, bu sevincli xəbərləri doğru gədən yolun əsas hərbi-siyasi arşenalıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qalib Azərbaycan əsgərinin fərqli mövqeyini və qəlebə əzmini qiymətləndirirək dediyi aşağıdakı sözələri obyektiv reallığın ifadəsidir: “Bizim əsgərlərimiz xilaskar əsgərlərimizin şücaeti! Prezident Azərbaycan ordusuna və əsgərlərimizin böyük hünərlərinə yüksək qiymət vermişdir. Xalq-Prezident və Ordu birliliyi və həm-rəyliyi Böyük qəlebəyə doğru gedən yolun əsas hərbi-siyasi arşenalidır. Ali Baş Komandan kimi bütün işlərə rəhbərlik edirəm və Azərbaycan xalqına əmin etmək istəyirəm ki, bundan sonra da öz fəaliyyətmədə ölkəmizin, xalqımızın milli maraqlarını qorumaq üçün əlimdən gelini əsirgəməyəcəyəm. Heç bir təhdid, heç bir hədə, heç bir təzyiq mənim iradəmə təsir edə bilmez”.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqına əbədi xoşbəxtlik, ölkəmizə Qəlebə qazandıran xoşbəxt dövlət rəhbəridir! Qalib Ali Baş Komandanıdır. İndi torpaqlarımızı işgalçılardan azad edən qəhrəman əsgərlərimizlə birlikdə bütün Azərbaycan xalq böyük qururla deyir: Qarabağ Azərbaycandır! Bu sözün de-faktı real olmasına çox qalmayıb.

Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həllində dövlətimizin qətiyyəti, xalqımızın iradəsi ilə yanışı, beynəlxalq dəstək də əhəmiyyətli rol oynayır. Münəqişənin həlli üçün möhkəm hüquqi baza mövcuddur.

Ən əsasi BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsində Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olduğunu, erməni işgalçlarının bu ərazilərdən qeyd-şərtsiz çıxarılmasının vacibliyi öz əksini tapıb. Bu faktı her zaman qeyd etməyimiz səbəbsiz deyil. Çünkü həmin sənədlərin qəbulundan ötən 27 ildə hansı addımın atılmaması sual doğurmaya bilməz və rəsmi Bakı bu suallara daim cavab axtarır. Təbii ki, əsas məsələ bu qətnamələrin qəbul olunub kağız üzərində qalaraq saralması deyil, onların icrasına maraq göstərilmesi, ən azından buna cəhd edilməsidir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev İspanyanın EFE informasiya agentliyinə müsbahibesində de bu məsəleyə bir daha diqqəti yönəldərək belə bir reallığı açıqladı ki, münaqişənin həllində neticənin olmaması faktı, əlbəttə ki, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlerinin bacarmadıqlarından çox istəmədiklərini nümayiş etdirir. Bu fikirləri SİA-ya Yeni Azərbaycan Partiyası Siyasi Şurasının üzvü, "İki sahil" qəzetinin baş redaktoru, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə bildirib.

Vüqar Rəhimzadə: Qətnamələr kağız üzərində qalıb saraldıqca...

V.Rəhimzadə qeyd edib ki, yoxsulluq məngənesində boğulan, müstəqilliyi formal xarakter daşıyan Ermənistən beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə bu dərəcədə hörmətsiz yanaşmasına, ən əsası təkcə son bir ayda törendiyi texnabatlara, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlerinin vasitəciliyi ilə əldə olunan humanitar ateşkəs razılaşmalarını kobud şəkildə pozmasına dünyanın səssiz qalmasının heç bir tutarlı izahı ola bilməz: "Ermənistənə bu gün hansı sahədən nəzər salsaq ancaq uğursuz bir ölkə olduğunu görərik. İqtisadi böhran içərisində çapalayan bir ölkənin güclü ordudan, onun maddi-texniki bazasının möhkəm olmasına bəhs etməsi heç bir zaman inandırıcı görünə bilməz. Amma təessüf doğuran hal budur ki, Ermənistən həvadaları tərəfindən humanitar yardım adı altında bu gün də məqsədli şəkilde silahlandırılır, nəticədə müharibənin sülh danışçıları ile əvəzlenmesi prosesi çətinləşir. Bugünkü realıqlar, eyni zamanda, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlerinin münaqişənin "hərbi həlli yoxdur" kimi bəyanatlarının da əsassız olduğunu təsdiqləyir. Ermənistənən baş naziri Nikol Paşinyanın bir qayda olaraq ölkəsinin davamlı şəkildə silahlandırılmasına güvənərək problemin diplomatik həllinin mümkünşüslüyünü bildirir".

"Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev qeyd olunan müsbahibəsində Minsk qrupunun həmsədrlerinin hazırlı masada olan əsas prinsiplərin işlənilərə hazırlamışında fəaliyyətini inkar etməyərək, iştir bugünkü gündə, isterse də arxada qalan 27 ildə əsas tələbin Ermənistənə sanksiyaların tətbiq edilməsi olduğunu yolla həlli variantı var və müzəffər Silahlı Qüvvələrimiz işğal altında olan torpaqlarımızı azad emək gücündədir".

sizlik Şurasının daimi üzvü kimi də bütün vasitələrdən istifadə etmək imkanındadırlar. Amma unudurlar ki, bir cinayet cəzasız qalandan digər cinayete zəmin yaranır: "Dünyanın aparıcı dövlətləri və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistənə sanksiyaların tətbiq etmək imkanında deyildilər? Bəs bu gün niyə susur, Ermənistən hakimiyətini danışçılar arasında oturmağa məcbur etmirlər? Nikol Paşinyanın feyk xəbərlərini bəzi həllarda reallıq kimi qəbul eden dünyanın aparıcı dövlətləri və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar gözələr ilə gördüklorunu niye inkar yolu tuturlar? Rəsmi Bakının dünənə ünvanlaşdırılmış ve cavab gözlədiyi suallar sizsiz-hesabsızdır. Dövlətimizin başçısının dünyanın aparıcı dövlətlərindən tələbinin əsas məğzisi ondan ibarətdir ki, görəsən belə haqsızlıqlar, ədaletsizliklər onların özlərinə edilsə, necə hərəkət edər, ən əsasi yenə de səssiz qaları? Bu suala cavab tapmaq üçün təkcə 2001-ci ilin 11 sentyabrında ABŞ-da baş verən terror aktını ya da salmaq kifayətdir. Demək, bu gün dünənə üçün qəbul olunan prinsiplər sırasında bu da var ki, bir dövlətin başqa dövlətin üzərində problemi ədalətli dəyərləndirməsi üçün mütləq həmin hadisəni özü yaşamalı, ədalət meyarının ne olduğunu anlamalıdır. Azərbaycan 30 ilə yaxın müddətdə özünə yalnız ikili standartlar əsasında yanaşmanı görüdüyü üçün hazırla ədaleti güclü, qüdrətli ordusunun sayəsində bərpa edir. Azərbaycan Ordusu, eyni zamanda, bütün dünənə göstərir ki, münaqişənin hərbi yolla həlli variantı var və müzəffər Silahlı Qüvvələrimiz işğal altında olan torpaqlarımızı azad emək gücündədir".

Müdafıə Nazirliyi: "Düşmənin Ağdərədə yerləşən hərbi hissələri iflic vəziyyətindədir"

Ağdərədə yerləşən Ermənistən silahlı qüvvələri 1-ci ümumqoşun ordusunun 10-cu dağatıcı diviziyası və 5-ci dağatıcı alayının bölmələrinin təminatında ciddi çatışmazlıqlar yaranıb. Belə ki, bölmələrdə ərzaq, hərbi əmlak, döyük sursatlar, yanaq sərtkə materialları çatışır. Bu barədə Müdafıə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən SİA-ya məlumat verilib.

Cəbhənin Ağdərə istiqamətində gedən döyüklerdə canlı qüvvə və döyük texnikası sarıdan xeyli itki verən düşmən bu itkilerin yerini doldurmaq imkanına malik deyil. Bundan əlavə, qeyd olunan hərbi hissələr komandanlıq arasında rabitə eləqəsi kəsilib və bölmələrin idarəolunmasında da problemlər yaranıb.

Mətbuat Şurasından çağrı: Erməni lobbisi "La Repubblica" qəzetini təhdid edir

Mətbuat Şurası erməni lobbisinin "La Repubblica" qəzetinə hücumu ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyət müraciət etdir. Şuradan SİA-ya verilən məlumatə görə, müraciətdə deyilir: "Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı obyekтив vəziyyəti, Azərbaycan həqiqətlərinə işıqlandıran xarici media nümayəndələrinə qarşı erməni lobi və diaspor təşkilatlarının tezviqləri davam etməkdədir".

Azərbaycan Mətbuat Şurası indiyədə bununla əlaqədar bəyanatlar verib, beynəlxalq media ictimaiyyətinə ünvanlanmış çağrıları səsləndirir. Şura narahatlığını İtaliyanın "La Repubblica" qəzeti ilə bağlı da bildirir. Təessüfle bildiririk ki, Fransanın "TF1" telekanalı, ABŞ-in "New York Taym" qəzeti kimi bu kütləvi informasiya vasitəsi də erməni lobbisi nümayəndələrinin hədəfindədir. Qəzeti əməkdaşı Peitro Del Re təhqirəmiz hücumu məruz qalmaqdır.

Azərbaycan Mətbuat Şurası bəyan edir ki, "La Repubblica" qəzetiin əməkdaşı Peitro Del Reyə qarşı xoşagelməz, heç bir normalara, əxlaq və davranış qaydalarına siğmayan rəfətar bütövlükde söz və ifadə azadlığı prinsiplərinə görənməmiş həqarətdir. Demokratianın bəşiyi sayılan Avropada belə bir özbaşılığının həyata keçirilməsi yalnız Azərbaycan həqiqətlərinə qarşı dözümsüzlük deyil, bütövlükde azad media dəyərlərinə açıq sayğılılıqdır.

Ən başlıca məqam isə bu cür hallara qarşı zəruri ictimai qınağın, habelə hüquqi mexanizmlərin işlək olmamasıdır. Mətbuat Şurası dünənən aparıcı media qurumlarına, insan hüquqları təşkilatlarına, beynəlxalq əməkin ictimai sektorunda yer alan aparıcı jurnalisticə birliklərə müraciət edərək onları "La Repubblica" qəzetiin əməkdaşı Peitro Del Reyə təzyiqlərə son qoyulmasına kömək göstərməye, məsələ ilə bağlı qəti və sərt münasibət bildirməyə çağırır.

Demokratik prinsipləri inkar və təhdid edən erməni lobi və diaspor təşkilatlarının bu prinsiplərin mühüm göstəricisi sayılan söz azadlığına qarşı demarşı dayandırılmalıdır, onlara "dur" deyilməlidir. Bütövlükde dünya ictimaiyyətinin bu məsələdə qəti mövqə nümayiş etdirməsi son dərəcə vacibdir. İmkən verilməlidir ki, erməni lobbisinin hüquq zidd fəaliyyəti genişlənsin.

Erməni lobbisinin ali prinsip və dəyərlərdən üstün tutulmasına son qoyulmasının vaxtı çatıldığı. Arzu edardık ki, bu reallığı beynəlxalq ələm də görüsün, cəzasızlığın gələcəkde hansı ağırli nəticələr doğuracaqını inidən, təxirəsalmadan düşünsün. Sonra gec ola bilər".

"Vzglyad" nəşri: "Azərbaycan Ordusu Qarabağda ən strateji mövqelərə çatdı"

Azərbaycan qoşunları Qarabağdakı həcüm taktikalarını tərdicən dəyişdirir. Əsas istehkamlara qarşı həcüm əvəzinə yan keçməyə çalışırlar və bu da onlara müəyyən uğurlar getirir. Mülki əhalisi və Qarabağdakı erməni hərbi komandanlığı Xankəndidən qaçır. İndi Azərbaycan ordusu Qarabağda hansı əsas mövqeləri təhdid edir?

Son günlərdə Qarabağdakı cəbhədə və ətrafda ümumi vəziyyətin sabit qalmasına baxmayaq, Şuşa bölgəsində ciddi dəyişikliklər olduğu barədə məlumatlar var. Azərbaycan tərəfi hem cəbhənin şimal sektorunda, həm də indi Martuni (Xocavənd-E.B) şəhərinin əsas hədəfənə çevrildiyi cənubda fəallığını davam etdirir. Ancaq strateji hədəf Laçın dəhlizi vasitəsi ilə Qarabağdakı qoşunlara Ermənistənən dəstək verilməsini dayandırımaqdır.

Azərbaycan ordusunun bölməleri Laçın və Martuni istiqamətində ermənilərin dağlıq mövqelərinə qarşı başlı hückmlərə davam edir. Azərbaycan xüsusi təyinatlı qüvvələri "Yaşma" və piyada birlikləri Şuşaya ümumi istiqamətdə güclü təzyiq göstərirler. Erməni tərəfi yalnız ayrı-ayrı təxribat və keşfiyyat qruplarının Çanaqqı kəndinə nüfuz etməsində israr edir, lakin görünür ki, azərbaycanlılar müəyyən miqdarda zirehli texnikanı dağ silsiləsindən keçirməyə müvəffəq olublar.

Övvələ, Ermənistənən Qarabağga Laçın dəhlizi ilə gedən yolu atəş nəzareti altına alıb illər. Bu, əsas təchizat xəttidir. Bundan sonra İrəvan rəsmi olaraq Laçın dəhlizi ilə mülki şəxslərin hərəketinin "bəzi ərazilərdə" bağlı olduğunu elan etdi.

Ancaq bu əsil serpantin dağ yoludur, onun "bir neçə hissədə" bağlanması avtomatik olaraq tamamilə bağlanması deməkdir. Orada başqa dolayı yollar yoxdur. Eyni zamanda, Ermənis-

tandan Laçına tərəfən açıldı. Ermənistənən bu yolu bağlanması üçün motivasiya belə idi: düşmən təxribat qruplarını məhv etmək üçün axtarış işləri aparılır. Noyabrın 4-də "Vzglyad" qəzetiin yazdıığına görə, Azərbaycan ordusunun diversiya qrupları, bu yolu dərəcədən tərəfən açıqladı. Ermənistənən bu yolu bağlanması üçün motivasiya belə idi: düşmən təxribat qruplarını məhv etmək üçün axtarış işləri aparılır.

Noyabrın 4-də "Vzglyad" qəzetiin yazdıığına görə, Azərbaycan ordusunun diversiya qrupları, bu yolu dərəcədən tərəfən açıqladı. Ermənistənən bu yolu bağlanması üçün motivasiya belə idi: düşmən təxribat qruplarını məhv etmək üçün axtarış işləri aparılır.

Demək lazımdır ki, Laçın rayonunun hazırlı əhalisi 1988-ci ildə Spitakda (Ermənistən) baş verən zəlzələdən zərər çekmiş və oraya köçürülmüş köçkünlərden və 1992-ci ildən sonra oraya köçmüştərək oriyentasiyalı siyasi feallardan ibarətdir. Bu insanlar geri qayıtmak istəmir. Ancaq bəzi mənbələrə görə mülki əhalinin 70%-ə qədəri Xankəndi şəhərini tərk edib.

Gorus-Laçın-Şuşa-Xankəndi şossesini sadəcə kritik bir mövqə deyil. Qarabağın fiziki olaraq kimdə qalacağının müəyyən edəcək faktordur. Əger Azərbaycanın bu şosseni bağlamaqla bağlı ilkin strateji planı müvəffəq olmayırsa, Azərbaycan ordusunun cənub qrupu bu məqsədə başqa əməliyyat və taktiki üsullarla nail olmağa çalışacaq.

Digər tərəfdən, Azərbaycan tərəfi dağ silsiləsinin arxasındaki Şuşa yaxınlığında marsrutun bir hissəsini tutmağı bacarsa da və ermənilərin bu sektorda böyük ordu qrupu cəmleşdirməsi sayəsində bu mövqeyi tam tutmaq mümkün olmasa da, Azərbaycanlıların texniki üstünlüklerə

sahib olduqları yerlərdə əsasən gecə vaxtı bu yollara çatmağa çalışmalari təqdislənir. Ancaq nə qədər azərbaycanlı piyada və texnikanın silsilədən keçə bildiyi hələlik dəqiq deyil.

Bundan əlavə, erazidə Azərbaycanın böyük hava üstünlüyü var. Şuşa-Xankəndi bölgəsinin erməni havadan müdafiə sistemləri məhv edilib. Problem yalnız Ermənistənən ərazisində erkən aşkarla radarının yerləşdirilməsi yolu ilə həll edilə bilər, lakin İrəvan Ermənistənən hava hückumundan müdafiə olunmasını zəiflətməkdən qorxaraq bunu etmeye cəsarət etmir.

Qarabağdakı erməni rəhberliyi İrəvana köçdü. Qarabağdakı erməni qoşunlarının yeni komandiri də İrəvana oturur. Qarabağdakı ordunun komandir müavini Artur Sarkisanın ölümü ilə bağlı məlumat təsdiqləndi.

Artıq Qarabağdakı əməliyyatlara rəhberlik yerində yox, İrəvana həyata keçirilir. Məsələn, Şuşanın müdafiəsinə indi Ermənistənən keçmiş müdafiə naziri, 1988-1994-cü illər müharibəsi iştirakçısı olan general-polkovnik Seyran Ohanyan rəhberlik edir. General Ohanyan 1992-ci ildə Mardakert (Ağdərə-E.B) bölgəsində ayağını itirib, amma indi birbaşa Şuşadadır.

Erməni tərəfi üçün əməliyyat-taktiki vəziyyət məhz Şuşa yaxınlığında və Çanaqqı dərəsindəki vəziyyətə görə çox gərgin olaraq qalır. Ancaq məhz bu ərazidə bu dərənin təcrid olunması və İrəliləyən Azərbaycan qüvvələrinin arxa tərəfində erməni müqavimət mərkəzlərinin olması səbəbindən əhatəyə alınması tamamilə mümkündür. Bundan əlavə, Martuni (Xocavənd-E.B) şəhəri yaxınlığında vəziyyət erməni tərəfi üçün təhlükə yaradır, çünki buranın itirilməsi, dağlıq zonadakı müdafiə cinahını yıxa bilər.

Çanaqqı dərəsindəki hadisələr yalnız Azərbaycan ordu qruplaşmasının taktikasını dəyişdirir, əməliyyat- döşmənin müdafiəsinə və əsas mövqelərinin birbaşa həcüm yox, onları qorunmayan cinahlardan adılaşaqla çalışmaq.

**Mətn: Evgeny Krutikov
Foto: Alexey Kudenko / RIA Novosti
Tərcümə etdi: Elçin Bayramlı**

Yalanlar üzərində qurulan Ermənistən

Ermənistən cəmiyyətində münaqişə və müharibə ilə əlaqədar artıq bir sıra müzakirələr başlayıb. "Müharibənin qarşısını almaq olardım?" suali indi Ermənistanda hər kəsi düşündürür. Nəinki düşündürür, ümumiyyətlə narahat edir və bu narahatlılıq səbəbi ilə öncə ifadə olunan sual hazırlıq Ermənistən hakimiyyətinə hədəflənib. Daha dəqiq desək, erməni cəmiyyəti müharibədə möglubiyyətlərindən və bununda ermənilər üçün acı nəticələr verdiyindən artıq əmindir və bu səbəbdən də, döyüşün başlanmasına səbəb olan hərəkətlərinə görə baş nazir Nikol Paşinyanı qınayır.

İşgalçi ölkənin ictimaiyyəti vəsiyəsi daireləri təccüb, təlaş işindədirler. Ona görə təccüb içinde dirlər ki, bu vaxta qədər yanlış informasiyalara, dezinformasiyalara, aldadıldıqlarını və dırnaqarası "qələbə" xəberlərinin yalan olduğunu möglubiyyətləri fonunda anlayırlar. Dırnaqarası "qələbə" qazanan ordularının, hərbçilərinin öz mövgələrini qoyub qaçıdığını görən erməni cəmiyyəti vəziyyətin nə yerde olduğunu, yəni onlara deyilənin əksi, möglubiyyətə düşçər olundalarını çox yaxşı başa düşürər və təccübleri də buna göredir. Təlaş da eyni ile məhz elə bu səbəbdəndir. Ələxüsus, bu vaxta qədər arxayınlasdırılan Dağlıq Qarabağın məcburi məskunları başa düşüblər faciələrini və onları nələrin gözlediyinin, işgalçi rejimin onları güdəza verdiyinin fərqindədirler.

Ermənistən Müdafiə Nazirliyinin nümayəndəsi Arşrun Ovhan-nisanın yalanları artıq bu ölkə vətəndaşlarını bezdirib. İndi bu nazirlik nümayəndəsinin dedikləri işgalçi ölkənin birinci şəxsi və onun döyüş meydanında silahlarla poz verən arvadının diqqətindən

gündən Ovhannisanın dediklərinin birinin belə həqiqətə uyğun olmadığını dəfələrlə özünü göstərib və Ermənistən Silahlı Qüvvələrinin qələbələrindən dəm vuran bu adamın hər xəberinin arxasında ermənilər mövgələrini itirdikləri barədə məlumat əldə ediblər. Hətta vəziyyət o yerə çatıb ki, ermənilər arasındakı müzakirələrə əsasən, baş nazirin "döyüşü" arvadı Anna Akopyan məhz yalan danışmaq, dezinformasiyalar yaymaq "qabiliyyətine" görə Arşrun Ovhan-nisanı mükafatlaşdırmaq, ona səlahiyyəlli bir vezifə verdirmək qərarına gəlib. Əslində, baş nazir arvadının belə bir qərara gelmesi təccübüldür. Çünkü, yalanlar, dezinformasiyalar, uydurmalarla özünü göstərməyə çalışın, bu yalanları dövlət siyasetində mühüm addim hesab edən, strategiyasının esasını uydurma, böhtən təşkil edən ölkədə bele "bacarıq" sahibi ele Anna üçün də, Nikol üçün də göydəndüşmə sayıla bilər. Məhz bu səbəbdən də yalançı Ovhan-nisan işgalçi ölkənin birinci şəxsi və onun döyüş meydanında silahlarla poz verən arvadının diqqətindən

yayına bilməzdə.

Göründüyü kimi, indi də normal düşünməyə çalışan beyninləri təhrif olunmuş analitik materiallarla xarab edirlər. Nikol Paşinyan özündən əvvəlki hakimiyyətlərin torpaqları satdığı barədə xəberləri dövriyyəye buraxıb. Bununla da vəziyyətdən çıxməq qərarına gelib. Beləki, erməni baş nazir indi də belə görüntüsü yaratmağa çalışır ki, guya əvvəlki hakimiyyətlərin günahı üzündən müharibə qacılımaz idı və guya sadəcə Nikol indi müqavimət göstərir.

Məsələ burasındadır ki, erməni baş nazirinin nə düşünməsindən, nə planlaşmasından asılı olmayaq, artıq müharibə barədə, ermənilərin möglubiyyətləri barədə, ümumiyyətle Paşinyanın öncəden müharibənin qarşısını ala bilməsi barədə müzakirələr Ermənistən ictimaiyyətini kifayət qədər məşğul edir. Bu müzakirələr söz azadlığının mehdudlaşdırılması kontekstində xüsusilə nəzərə çarpır. Hökumətin, səlahiyyətlərin tənqid qanunla belə qadağan edildi, şərtlər qoyuldu. Bu şərtlər altında müzakirələrin mənası nədir? Qondarmanın rejimin keçmiş Ombudsmanı, hüquq müdafiəcisi Ruben Melikyan da bu suali qoyur. O da düşüñür ki, mövcud hökumət düzgün xarici siyaset aparsayıd, müttəfiq saydıqları Rusiya ilə münasibətləri korlamasıydı, təhlükələri vaxtında müəyyənəşdirseydi, çalışsaydı, müharibənin bir şəkildə qarşısını almaq olardı.

Gizlətmək, gizlənmək erməni xisətində özünəməxsus yer tutur. Dünya bunun dəfələrlə şahidi olub. Öten əsrin əvvəllerində Azərbaycanda soyqırım siyaseti yürüdən, Bakıda, Qubada, Şamaxıda və bir

çoq yaşayış məskənlərimizdə soyqırımlar töredən ermənilər sonradan buna başqa şəkildə görüntü verməyə çalıştığı bəlli bir tarixdir. Azərbaycanda qırğınlar töredən ermənilər dünyaya car çəkməyə başladılar ki, bu qırğınlar zamanı erməni əsillər də qırılıb. Sual oluna biler ki, bəs o zaman qırğınları kim töredib? Yəni, bu erməni top-lumunda absurd fikir söyləməyin həddi-hüdudu, müəyyən bir çərçivəsi də yoxdur.

Son hadisələrdə, son günlərdə Gəncəni, Mingəçeviri, Tərtəri, Bərdəni, Ağcabədini, hətta Qəbələni, Xızını belə raket atəşinə tutan ermənilər utanmadan bildirirlər ki, onlar bu sadalanan yaşayış məntəqələrini raket atəşinə tutmayıblar. Maraqlıdır, "sən vurmadın, mən yixılmadım", deyimində deyildiyi kimi, bəs həmin sadalanan yaşayış məntəqələrində binalar, mənzillər necə dağıdlılib, insanlar, xüsusilə, azyaşlı uşaqlar, körpələr nəyə görə, hansı silah səbəbindən həyatlarını itirib, yaralanıb, evsiz-eşiksiz qalıblar? Absurd iddialar səsləndirməyin də bir həddi olar və bunlar özlərini və bütün dünya ictimaiyyətini nə hesab edirlər? Ele zənn edirlər ki, bütün dünya ictimaiyyəti foto və video görüntülərdə öz əksini tapan Gəncə, Mingəçevir, Bərdə, Tərtər və başqa yaşayış məntəqələrimizdəki mənzərəni görmədilərmi? Yaxud, bu sadalanan ərazilərdəki mənzərəni ki-

min törediyini bilmedilərmi? Ozu də bu zamanda, müasir texnologiyaların, peyk imkanlarının dövründə.

Yalan məlumatlara, dezinformasiyalara yagmağa, təhrif etməyə alışan, buna bir növ sığınan Ermənistən hakimiyyəti doğru məlumatlardan çekinir və qorxur. Xatırla daq ki, müharibənin ilk günlərində müstəqil medianın mütəxəssisləri və siyasetçilər birlikdə vəziyyəti müzakirə etməyə və müharibənin qarşısını almağın mümkün olub-olmadığı sualını qaldırmağa çalışarkən, Ermənistən hakimiyyəti bu medianı xain elan etdi. Belə məlum oldu ki, doğru xəber vermək, doğrunu söyləmək erməni cəmiyyətinə xəyanət demək imiş onların təfəkkürünə görə.

Son günlərdə cəbhə xəttində olan xarici jurnalıstların bir çoxu da erməni yalanlarını üzə çıxarı və dünyaya bəyan edir. Bəyan edir ki, bu ölkənin, bu dövlətin, bu xalqın belə tarixi saxtadır, yalandan uyduруlmusdur. Bu baxımdan Ermənistən yalanlar üzərində qurulan dövlət imicini artıq qazanıb. Müttəfiq dedikləri bele artıq nə bu ölkənin nə hakimiyyətinə, nə də xalqına etibar etmir. Düşməncilik xisətinə bələd olma fonunda isə dostluqlarına inam yoxdur və Rusiyanın timsalında ermənilərin müttəfiqlərinin belə son mövgələri bu baxımdan başadışlılıdır.

İnam Hacıyev

Sədaqət Vəliyeva: "Paşinyan real vəziyyəti anlamalı, kapitulyasiya elan etməlidir"

Ermənistən hələ də kompromis anlayışı ile manipulyasiya edir, iddiyalı davranışın ve itirilmiş mövgələrini geri qaytarmaq olub. Bu plan alınmadıqda isə Azərbaycanın şəhərləri hədəf götürülüb, dinc sakinlər qətə yetirilib, hərbi cinayət töredilib. Gəncə və Bərdə terrorları bunun əyani sübutu olub. Ermənistən Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri olan Gəncəyə iki dəfə ballistik raketlə hückum edib. Bərdəyə hückum isə Ermənistən Azərbaycana qarşı məqsədli tecavüzkar niyyətini ortaya qoyub".

"Bu gün Azərbaycan tarixi torpaqlarını hərbi əməliyyatla azad etməklə yeni bir reallıq yaradıb" - deyən Sədaqət Vəliyeva əlavə edib ki, vaxtılı ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr ölkələrinin "münaqişənin hərbi həlli yoxdur" tezisiştir. Tamamilə əsassız görünür. Çünkü hazırda münaqişə məhz hərbi fazadadır.

Sədaqət Vəliyeva diqqətə çatdırıb ki, Ermənistən hər bir vasitə ilə münaqişəni beynəlmiləlləşdir-

mək, digər ölkələri münaqişəyə cəlb etmək, onların dəstəyini qazanmaq isteyir. Lakin Azərbaycanın uğurlu diplomatiyası ilə təcavüzkar ölkənin bu cür cəhdələri iflasa uğrayır: "Məhz region dövlətlərinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləməsi, işgalçi Ermə-

nistanın öz qoşunlarını Azərbaycan ərazilərindən çıxarmasını zəruri hesab etmələri işgalçi ölkənin bütün arqumentlərini məhv edib, Ermənistən isə tam təcrid vəziyyətə düşüb. Bu səbəbdən də Paşinyan vaxt qazanmaq, daha çox hərbi yardım almaq üçün atəşkəs dilənmək, Azərbaycana qarşı yeni hückum planları qurmaq əvəzinə real vəziyyəti anlamalı, ya kapitulyasiya elan etməli, ya da dəqiq öhdəliklər götürməlidir".

Paşinyan MDB-nin iclasında iştirakdan imtina edib

Ermənistən baş naziri Nikol Paşinyanın MDB hökumət başçılarının iclasında iştirak etməyəcək. SIA bu barədə Ermənistən mediasına istinadən xəber verir. Bildirilir ki, onu müavini Məqr Qriqoryan əvəzləyəcək.

Qeyd edək ki, iclasda Rusiya Baş Naziri Əli Mixail Mişustin, Azərbaycan Baş Naziri Roman Qolov-Əsədov, Belarus Baş Naziri Roman Golov-

çenko, Qazaxıstan Baş Naziri Askar Mamin, Moldovanın Baş Naziri İon Çicu, Tacikistan Baş naziri Kohir Rəsulzoda, Türkmenistan xarici işlər naziri Reşid Meredov və Özbəkistanın Baş naziri Abdulla Aripov iştirak edəcək.

Aysel Məmmədova

Bəşəriyyətin bu gün üzləşdiyi böhran hamını narahat edir. Narahatlıq doğuran məsələlərdən biri də dünyanın hər yerində xalqlar arasında yaşanan problemlər və onu aradan qaldırmaq üçün seçilən vasitələrdir. Biz bəşəriyyətin tarixində heç vaxt olmayan bir dönüş mərhələsində, bəşəriyyətin bəlkə də milyon il bundan sonrakı təleyinin həll olunduğu bir vaxtda, insanın bioloji növ kimi təkamülünün istiqamətinin müəyyənləşdiyi bir mərhələdə yaşayırıq. E. Fromm demişkən, "ilk dəfə olaraq insan nəslinin fiziki yaşaması insan ürəyinin radikal dəyişməsinən asılıdır".

Bu dəyişiklik olmasa bəşəriyyətin mehvi labüddür. Bu gün pulun, var-dövlətin əsiri olan cəmiyyətə daha çox mənəvi dəyərləri qiymətləndirməyi bacarmaq daha çox vacibdir. Özünün, doğmalarının, bütövlükdə bəşəriyyətin sabahı ilə bağlı narahatlıq hissi yaşayın hər kəs üçün bu həyat devizi olmalıdır. Ümid edirik ki, adamlar yarananların məhv olmasına imkan verməyəcək, buraxılan səhvleri düzəldəcək və bəşəriyyətin yaşamasına, insanların xarqələr yaratmasına şərait yaradacaqdır.

Dünya çətin günlərini yaşayır və hamımız bunu dərk edirik. Bu gün bəşəriyyət yeniyə, yaxşı dünyaya, yeni və yaxşı insana, şəxsiyyətə doğru gedən yolu axtarır. Bu o deməkdir ki, biz gələcəyə nikbin baxırıq. Əger səhvələrden və problemlərdən danışırıqsa, bunu pessimist əhval-ruhiyyə kimi qəbul etmək lazım deyil. Belə hesab edirəm ki, görmediyimiz səhvələri düzəltmək mümkün deyildir. Yaşadığımız sistemin səhvələri də insanın səhvələrindən yaramılsıdır. Hər hansı səhvi deməkdən heç kim zövük almır - bu onların məqsədi deyildir. Səhbət növbəti addımı atmaqdan - səhvələri düzəltməkdən, pisdən yaxşıya doğru hərəkət etməkdən gedir. Olan problemin mahiyyətini anlamadan, onu həll etməyin yolunu görmədən nəyi işə dəyişmək, yaxşılaşdırmaq mümkün deyildir. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, əger hər kəs öz şəxsi məsuliyyətini başa düşsə və onu yerinə yetirsə, əger biz gücümüzü birləşdirsek və hiss etsək ki, birgə işləyə bilərik, onda bu gün qarşımızda duran problemləri həll edə bilərik. Nikbinlikdən eyforiya kimi yox, konstruktiv istiqamətlənən realizm kimi, gələcəyə ümidi baxmaq və onu bu gündən fərqli yaxşı, daha xoşbəxt görmək bacarığı kimi danışmaq lazımdır. Əsrər boyu bize qarşı olan haqsızlığı, əsassız torpaq iddialarına, xalqımıza qarşı dəfələrlə tərəfdilən qətil-yamlara, soyqırımlara dünyanın bigənəliyi xalqda pessimist əhval-ruhiyyə yaratmışdır. Xalqın bu aciz, məglub durumunu aradan qaldırmağa, onun sabaha olan inamını özünə qaytarmağa, xalq-dövlət birliyinə sözə yox, əməldən nə il olmağa böyük ehtiyac var idi.

Sentyabrın 27-də ölkə prezidentinin xalqa müraciəti yeni həyatın başlanmasına çağırış oldu. Hami dərk etdi ki, insan üçün ən böyük nemət özünə məxsus olmaq bacarığıdır. İnsan tək olanda özünü kim olduğunu görə bilir-yaxşı olardı ki, tekce bir yere çəkiləb həyatla, özünüzlə bağlı düşüncələrinizi saf-çürük edə, sabahla bağlı işlərinizi müəyyənləşdirə və hər anınızın qədrini bilməyiniz haqqında düşünəsiniz. İnsan başını dik

tutub yaşamağı, dərk edilən və dərk olunmayanların xaricində, küllək və dumanın arasından uçan yay kimi daha yüksəklərə, Səmaya doğru yüksəklərə can atması bacarmalıdır. Tarix göstərməsidir ki, güllər səpələnən yol heç vaxt şohrətə apara bilməz, dövlət xadimi bu yolu özü salmalı, ilk dəfə özü getmeli, ilk çıçıraçan kimi bu yolu məsuliyyətini öz üzərinə götürməyi bacarmalıdır. Vaxtılı Dantenin dediyi kimi, "insanlar nə deyir-de sin mən öz yolumla gedəcəm"-devisi ilə yaşayan dövlət başçısı "nəyi, nə vaxt və necə etməyi" bacarırsa bu həmin dövlətdə yaşayan xalqların xoşbəxtliyidir. Ədalətin zəfər çaldığı dünyadan memarı olan Prezidentimiz öz adını Azərbaycan tarixinə qızıl hərflər yazdı, "Böyük Qayıdış" əsərinin müəllifi oldı.

Mükemməl, dəyərli yaşamaqən çətin bir şeydir və demək olar ki, heç kəs bize bunu öyrətmir. Ola bilsin biz müdrik ola bilerik, əvvəlkinə nisbetən bizdə qorxu azalar və özümüze inam arta bilər, biz ola bilər böyük HƏQiQƏTİ seyr edə biləyək, ancaq özümüze inam eldə edəcəyik. İnsan xoşbəxt olanda, sevinəndə, güləndə heç vaxt "bunlar nə üçün mənimlə baş verir?" suallını özlərinə vermir. Biz insanlar yalnız çətinliklərlə üzləşəndə, əzab çəkəndə əsil dərs alırlıq. Yaşamaq incəsənəti öyrədir ki, biz hər dəfə ağrı hiss edəndə dayanmalı və özümüze sual verməliyik: "Nə üçün mən əzab çəki-rəm? Bu an həyat mənə nəyi öyrətmək istəyir? Bu ağrıların arxasında nə dayanır? Bütün bunlardan mən nəyi özüm üçün götürməliyəm".

Dövlət başçısı yaşamağı, ölkəni idarə etməyi öyrənəndə TALE həmişə onun qarşısında müəyyən sınaqlar qoyur və əger o bu sınaqları dəf edirəsə, onda tam inamla yeni sınaqları gözləyə bilər, çünkü bunları da dəf etməyə daxili gücü var və başa düşür ki, həyatı məhz bu cür, müəyyən çətinliklər dəf etməklə öyrənəcək. Müstəqillik əldə edən ölkənin üzləşdiyi çətinlikləri ilk vaxtlardan yaşayan, dövlətimizə qarşı olan ikili standartlarla mübarizə aparan dövlət başçısı uzun illərdən sonra nəhayət ki, qarşımızda dayanan problemin həllinə yeni yanaşmanı bəyan etdi, Azərbaycan dövlətçilik tarixinin, bütövlükdə dünya tarixinin yeni mərhələsinin fəlsəfəsini yazımağa başlandı. Son dövrə yaşananlar dövlət başçısının bu yoldakı qətiyyətli mövqeyini nümayiş etdi - prezidentin dünyani idarə edən nəhayət dövlətlerin liderlerinin zəhmli təzyiqlərinə məhəl qoymadan özünü qüdrətli dövlət başçısı kimi aparması, 30 ilin çətinliklərini dəf etməklə keçdiyi həyat yoldanın gel-

Böyük Qayıdış fəlsəfəsi...

diyi qənaəti ortaya qoymasıdır. Tarixin inkişafının müxtəlif dövrlərində ayrı-ayrı xalqları, ümumiyyətə bəşəriyyəti məhv olmaqdan xilas etmək üçün Ulu Tanrıının seçim etdiyi peyğəmbərlər olmuşdur-məhz onlar bu böyük missiyani öz üzərilərinə götürərək İnsanlığı xilas etmişlər - XXI əsrə bu şərəfli işi yerinə yetirmek missiyası Prezident İlham Əliyevə nəsib oldu.

İndiki dövr keçmişdən gələcəyə gələn uzun bir zəncirin helqəsidir. İnsan yalnız talenin ona verdidiyi tarixi andan yox, bütövlükdə zəncirdən yapışmalıdır. Ancaq bu o demək deyil ki, o, yaşadığı dövrə qarşı laqeyid olmalıdır. Mən eminəm ki, insana bütün bəşeri problemlər, ister mənəvi və maddi, ister iqtisadi və sosial, isterse də siyasi və istenilən digər problemlər aiddir. Əlbəttə bütün bunlar romantik görünə bilər, bu ideyaları praktikada reallaşdırmaq düşündürümüz qədər də asan deyildir. Lakin son dövrlərde baş verən hadisələri hərtərəfli təhlil edən prezidentimizin çıxışları, müsahibələri məndə belə bir əminlik yaratdı ki, bu ideyaları praktikada həyata keçirmək olar. Böyüdüyümüz dünya dağlı: onun mənəvi dəyərləri çatışır, adamlar çəşib istiqamətləri ni itirmişlər, genclər yaşı nəsle qarşı köklənmişlər, siyasi mübarizə uydurulub, siyasi partiyalar bir-birinə qarşı dayanmışlar. Düşünürüm ki, elə bir hərəkat, qurum yaratmaq vaxtidır ki, o insanları birləşdirsin, onlar arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri yaratın, bütöv, yeni və yaxşı dünyanın inkişafına kömək edə bilsin. İndi hadisələri sadəcə olaraq təhlil etmək kifayət deyil, həm də insanın yaxşı olmasına imkan vermək üçün dəyərlər sistemi ümmükləşdirilməlidir.

Bu ağır missiyani sentyabrın 27-də Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev öz üzərinə götürdü və təkcə Azərbaycanın deyil, həm də bölgənin, bəlkə də dünyanın en yeni tarixini yazmağa başladı və yaranmasına ehtiyac duyulan Yeni dünyanın memarı oldu. Tarix - ağır yükdür, imkan düşən kimi onu at-

bizim üçün qaranlıq olan çox məqamlara işq saçır və biz sabah yaxşı olacaq ümidi ilə yaşayırıq. Mənəcə "sabah" sözü qətiyyətsiz adamlar və uşaqlar üçün uydurulmuşdur. Axi bu gün Güneş mənim üzümə dünən haqqında düşünmə üçün şöle saçmır. Reallığı daha yaxşı görmək üçün nostolji hissələrindən uzaqlaşış xeyallardan qaçmaq lazımdır - yalnız belə olduqda bu gün baş verənləri daha yaxşı anlaya bilərik. Təessüf ki, baş verənlərin nə dərəcədə qorxulu olduğu çoxları üçün hələ de qaranlıqdır - bəşəriyyətin başının üstünü alan təhlükə, bəşəriyyətin sürətə səquata doğru irəliləşməni hami seyr etse də hələlik hamı gözləmə mövqeyində dayanmışdır. Artıq neçə illərdir ki, həyatımıza sırayet edən maddiləşmə, pulun cəmiyyətdə həkim mövqə tutması, mənəvi dəyərlərin cırlaşması nəticəsində həyatımızın mənasına çevrilmiş primitiveşmə, həyatmeyeşmə olan egoizm, artıq bütün həyatımızı bürüyen anormallıq qarşısında aciz qalmışq. Vəziyyətin pis olduğunu anlasaq da nə edəcəyimizi bilmirik. Həyatımız sakit addımlarla gələcəyə doğru - həm də qorxulu, fəlakəti gələcəyə doğru gedir. Cəmiyyətdə baş verənlərin qorxusundan yaranan qıcola ayağımizi atmağa imkan vermir, beynimizdə olan spazma isə düşünməyimizə mane olur. Bunların hər ikisi qorxudan yaranmışdır. Nədən qorxurqas onu daha çox özümüze tərefdarlıq və bu qorxu getdikcə artır. Müasir sivilizasiyanın yaratdığı qorxu getdikcə artır. Özümüzü cəsarətli göstərmək üçün nə qədər qorxunu böğməq çalışsaq da qorxu bir o qədər bize hakim kəsilir - bu qorxu həm də xristian dövlətlərin dünyaya ağalıq etmək ambisiyəsində irəli gelir.

Dünyanın demək olar ki, hər yerində mövcud olan münəqişələrin arxasında aparıcı dövlətlərin pul qazanmaq niyyəti dayanır-sıلاح satmaqla varlanmaq istəyən bu dövlətləri bu silahların getirdiyi dəhşətlifacılardan narahat etmir. Pulun getirdiyi bələlər hamıya məlumdur - pula görə adamlar bir-birinə düşən olur, pul üçün insanı məhv edən narkotik bitkilər becerilir, silah satışı genişlənir, qadın alveri artır - bütün bunlara baxmayaq insanlar getdikcə pula dəha çox alude olurlar. Bu gün savadı olmayan, müxtəlif yollarla pul qazanın, mənəvi cahillərin cəmiyyətdə hörməti ziyaləndən, professordan üstündür. Pul insanları öz qınına çəkilməye məcbur etmişdir, hamı yalnız onun üçün, onunla yaşamağa əsütlük verməkdədir. Bu Qərbin bəşəriyyətə bəxş etdiyi, zorla qəbul etdirmek istədiyi reallıqdır.

Ardı Səh. 12

Əvvəli-Səh-11

Prezident İlham Əliyevin Qərbin bu qorxulu durumunu, onun Şərqi dəyərlərinə olan biganəliyini, dünyani dini qarşidurma ilə üz-üzə qoymasını təqnid edərək Avropana integrasiyadan imtina etməyini cəsarətlə bəyan etməsi qürur hissi doğurur. Otuz ildir yaşadığımız hərb münəqşəyə, torpaqlarımızın işgal altında olmasına laqeyid yanaşan dünya tarixi ədaləti bərpə etməyimizə qısqanclıqla yanaşmayı, prezidentimizin qətiyyət nümayiş etdirməsindən narahat olmağını gizlədə bilmir. Ateşkəs rejimi olmasına baxmayaraq demək olar ki, hər gün ermənilərin rejimi pozması nəticəsində şəhid versədə bu hala dünya susurdu, münəqşənin həlli üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürmüş böyük dövlətlər heç bir reaksiya vermirdi. Həle bu azmiş kimi münəqşəni nizamlaşdırmaq missiyasını öz üzərinə götürən dövlətlərin bu illər ərzində qarşı terfi silahlandırması, torpaqları işğaldan azad etməyə "etnik" don geyindirməyə cəhd etməsi dünyani bu gün hansı belaların gözələşsinin göstəricisidir. Bu günlərdə Valdayda Azərbaycan ordusunun işgal olunmuş ərazilərdəki uğurlarından narahat olan, münəqşənin dinc yolla həll olunması missiyasını 30 ildir həll etməye maraqlı olmayan Minsk qrupunun həmsədr dövlətlərindən birinin başçısının "xristian qardaşlığı" ilə bağlı bəyanatı Azərbaycan Prezidentinin görkəmli sərkərdə, yetkin siyasi xadim, xalqı bir yumruq kimi birləşdirməyə qadir olan şəxsiyyəti qarşısındaki narahatlığının göstəricisidir. İtdən soruşurlar ki, "niyə hürürsən?" - deyir "qorxuduram", "bəs niyə quyuğunu qıṣırsan?" - "qorxuram" - deyə cavab verir.

Qərb, xristian dünyası bizim böyük Qayıdışımızdan, bu Qayıdışın memarı olan Ali Baş Komandanımızın böyük sərkərdəliyindən, qətiyyətliliyindən narahatdır - bugün torpaqlarımızı yadelli düşmənlərin tapdağından xilas etmək üçün başladığımız zəfər yürüşü onları məyus edir. Bu tarixi Qayıdışdır, tarixi ədaləti bərpə etmek, tarixin müxtəlif dövrlərində xalqımıza qarşı olan haqsızlığın aradan qaldırılması üçün Ali Baş Komandanın başladığı müqəddəs işdir.

İlkin olaraq 2020-ci ildən 1988-ci il Qayıdış olmalıdır - işgal olunmuş 20 faiz torpaqlar geri qaytarılmış, öz dədə-baba yurdlarından didərgin düşən soydaşlarımız öz torpaqlarına dönmelidirlər. 1918-ci il mayın 29-da Xalq Cümhuriyyətinin Milli Şurası İrəvanı Ermənistana inzibati mərkəz kimi güzəştə gedəndə irəli sürülən əsas tələblərdən biri məhz Qarabağa qarşı erməni iddialarının götürülməsi idi. Lakin erməni diğərləri bu razılışmanı pozaraq Qarabağa qarşı yenidən əsassız iddialarla çıxış etməyə başladı. 1920-ci il 22 martda Şuşada ermənilərin bolşeviklərin köməyi ilə qaldırdığı qıymala Qarabağ ətrafında hadisərin yeni mərhələsi başlandı. 1921-1923-cü illərdə bütün Qafqaza faktiki nəzarəti həyata keçirən Rusiya K(b)P MK Qafqaz Bürosu Qarabağ məsələsində birterəflı ermənipərest mövqə nümayiş etdirdi. 1921-ci ilin iyulunda Rusiya K(b)P MK Qafqaz Bürosunun plenumunda qərara alınır: "Müsəlmanlar və ermənilər arasında milli sülhün zəru-

Böyük Qayıdış fəlsəfəsi...

riliyini, Yuxarı və Aşağı Qarabağın iqtisadi bağılılığını, onun Azərbaycanla daimi əlaqəsini nəzərə alaraq Dağılıq Qarabağ Azərbaycan SSR-in tərkibində saxlanılsın, ona inzibati mərkəzi Şuşa olmaqla geniş müxtariyyət vilayəti verilsin".

Azərbaycan Mərkəzi İcrayıya Komitəsi (AMİK) iyulun 7-də mərkəzlə razılışdırılmış dekret qəbul edir: Dağılıq Qarabağın ermənilər yaşayış ərazisində Azərbaycan SSR-in tərkib hissəsi kimi mərkəzi Xankəndi olmaqla Dağılıq Qarabağ Muxtar Vilayəti (DQMV) yaradılır. Azərbaycan vilayətlərində məskunlaşdırılan erməni əhalisi rusların köməyi ilə 1918-ci ildə bu torpaqlarda əvvəlcə Ermənistan adlı dövlət qurmağa müvəffəq oldu, beş il sonra isə Dağılıq Qarabağ muxtar vilayəti statusu aldı. 1923-cü ildə Azərbaycanın altına qoyulan "gec partlayan bomba" - DQMV-də cərəyan edən və gündündən genişlənən ekstremist meyiller 80-ci illərə qədər arabır açıq təzahür edərək yaşamaqdə davam etmişdir.

Akademik A.Qabanbekyanın 1987-ci il noyabr ayının 18-də Fransanın "Humanite" qəzetinə verdiyi müsahibəsi, "Krunk"un rəhbərlərinin "Moskva onların müstəqillik tələblərini müdafiə edəcəyini və edib" şayələri və M.Qorbaçovun köməkçisi D.Şahnazaryanın "baş katib ermənilərin öz müqəddərətinə təyinmə haqlarına hörmetlə yanaşır və onların tələblərini qanuniətdən qorumaq" tərəfdən "bəyannatlı separatism" meyillərinin aşkar bürüzə verilməsi üçün sığnal rolunu oynadı. 1988-ci ilin yanvar ayında Qarabağ münəqşəsının yeni mərhələsinin startı üçün bütün hazırlıq yekunlaşmışdır - fevraldan Xankəndidə mitinqlər başlıdı.

Bakının baş verən bu separatist meyilləri neytrallaşdırmaqda tərəddüb göstərməsi, hemçinin vilayət rəhbərliyinin ictimai asayışı pozan hadisələri yatırıtmaya xüsusi həvəsinin olmaması saqqallıların real güc mərkəzinə çevriləməsi və Ermənistanın gönderilən tapşırıqlara uyğun olaraq vəziyyəti daha da gərginləşdirmələrinə münbit şərait yaradır. Fevralın 20-də Vilayət XDS-nin fəvqələde iclasında DQMV-nin Ermənistana birləşdirilməsi ilə bağlı təklif mütəzakirəyə çıxılır. Həmin gün bölgəyə gələn Sov. İKP MK-nin şöbə müdürü M.Yaşın, Azərbaycanın rəhbəri K.Bağirov və Ali Sovetin sədri S.Tatliyev, eləcə də vilayət partiya komitəsinin rəhbəri B.Gevorkov sessiyanın təxire salınması ilə bağlı təklifi çıxış etsələr də, onlar fit sedaları altında binadan qovulurlar. Altı il önce bu ermənilərin Azərbaycan rəhbərinin qarşısında nəinki fit çalmağa, heç səslərini

çıxarmağa cürətləri çatmadı, onlar Azərbaycan rəhbərinin qarşısında ikiqat təzim edərək onun adı göstərişini yerinə yetirməkdən beleşənə bəxt olduqlarını döñə-döñə bəyan edirdilər. Həmin vaxtlar bu ermənilərin Azərbaycan, Bakı adı gələndə üreklerine vəlvələ düşür, millətimizin hər hansı bir nümayəndəsinin qarşısında öz cilizliliklərini etiraf edirdilər. Həmin vaxtlar onlar azərbaycanlıların mərhəmeti sayəsində çörək tapan erməni, biz isə ermənilərin miskinliyindən ve namusundan iyrənən azərbaycanlılar idik. 1982-ci ilə 1988-ci il arasında dəyişən fərq isə yalnız azərbaycanlıların ezmkarlılığında və ermənilərin cəsərində deyildi, həm də Azərbaycanın xeyrinə işləməyən zamanın ziddiyətli məhiyyətində özünü bürüze verirdi - en əsası isə Azərbaycanın varlığı - təcəssüm etdirməli olan rəhbəraltı il öncəki rəhbər deyildi.

Vilayət XDS-nin sessiyasının DQMV-nin Azərbaycan SSR-nin tabeliyində çıxaraq Ermənistan SSR-in tərkibinə daxil olması barədə qərar qəbul etməsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyüne tehlükə və SSRİ Konstitusiyasına zidd olmaqla yanaşı, həm də İttifaq miqyasında muxtar subyektin separatizm meyillərinin ilk qıçılcımı idi. Hadisənin səhəri günü Vilayət PK-nin plenumu DQMV PK-nin birinci katibi B.Gevorkovun vəzifəsindən azad edilməsi ilə bağlı qərar qəbul edir, onun yerinə ekstremitət "Krunk" təşkilatının rəhbəri, Xankəndidə keçirilən qanunsuz mitinqlərin aparcısı olan V.Poqosyan təyin olunur. Mərkəzi rəhbərliyin, eləcə də Bakının razılığı ilə Dağılıq Qarabağ rəsmən baş separatçının nəzaretine verilir. Beləliklə, vilayətdə saqqallıların başlığındıq avantura qısa zaman ərzində uğurla tamamlanır və Azərbaycan rəhbərliyinin məsələyə laqeyd münasibəti artıq erməni əhalisində olan xofu da tamamən dağıdır. 1988-ci ildə erməni separatçılardan qısa müddət ərzində qazandığı uğurların əsas səbəbi Moskvadan aldığı geniş yörəkli dəstək olsa da, rəsmi Bakının nümayiş etdirdiyi susqunluk və laqeyd münasibət də məlum proseslərin nəzarətdən çıxmamasını şərtləndirdi.

1988-ci il fevral ayının son günlərində Sumqayıtda ilk mitinqlər başlayır. Fevralın 27-de başlanan mitinq səhərisi günü yürüşə çevrilir; yürüş tezliklə pərakəndə aksiya halını alır və yürüsdən ayrılan qrup erməni mənzillərinə hücum edir - erməni talanlarına rəhbərlik edən şəxs mehz erməni Eduard Qriqoryan olmuşdur. Sonradan məlum oldu ki, erməni lobisının sıfarişi ilə gerəkliklənən

"Sumqayıt genosidi" SSRİ DTK-si tərəfində hazırlanıb və əsasən erməni millətindən təşkil olunan xüsusi qrup tərəfindən həyata keçirilmişdir.

1988-ci ilin may ayında Bakıdakı plenumda iştirak edən DQMV Partiya Komitəsinin birinci katibi Poqosyan iclası yarımcı tərk edərək Xankəndiye qayıtdı və burada rəsmən bəyan etdi ki, o, nəinki bir də Bakıya getməyəcək, hətta DQMV ərazisində Azərbaycan qanunları işləməyəcək. Beləliklə, vilayətə Bakı arasında olan kövrək inzibati əlaqələr də tamamilə kəsildi. 1989-cu ilin 12 yanvarında SSRİ Ali Sovetinin Rəyasət Heyətinin fərmana əsasən Dağılıq Qarabağın Azərbaycan tərkibində muxtar vilayət statusu saxlanılaqla bölgədə bilavasitə Moskvaya tabe olan xüsusi idarə forması yaradıldı. 1991-ci ilin 27 noyabrında Azərbaycan Ali Soveti Dağılıq Qarabağda muxtar vilayət statusunu leğv edəndə vilayət artıq tamamən Ermənistanın nəzarətinə keçmişdi.

1992-ci ilin ilk günlərində etibarən Dağılıq Qarabağın azərbaycanlılar yaşayış məntəqələrinin işgalinə başlanıldı. 1992-ci il yanvar-fevral aylarında Kərkicahan, Malibəyli, Quşçular kəndləri işgal olundu, dinc və silahsız əhaliyə divan tutuldu. 1992-ci il fevralın 25-də 26-na keçən gecə Xankəndidə yerləşən keçmiş SSRİ-nin 366-ci motoatıcı alayının iştirakı ilə Xocalıda azərbaycanlılara qarşı dəhşətli soyqırımı aktı törətdilər. Xocalı faciəsi zamanı 613 nəfər (o cümlədən 106 nəfər qadın, 63 azyaşlı uşaq, 70 qoca) öldürülüdü, 1000 nəfər əsil oldu, 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə valideynlərindən birini itirdi. Soyqırımı baş verən gecə 1275 nəfər dinc sakın girov götürüldü, onların 150-nin taleyi hələ də məlum deyildir. 1992-ci ilin mayında Şuşanın süqutu ilə faktiki olaraq bütün Dağılıq Qarabağın ərazisi işgal edildi. Laçının işgalini ilə isə Ermənistandan Dağılıq Qarabağa dəhliz açıldı və bu "humanitar dəhliz", eslinde, qanlı körpüyə çevrildi. Laçın vəsítəsilə qısa zamanda külli miqdarda silah, döyüş sursatı, hərbi qüvvə əldə edən ermənilərin daha sonra işgal etdikləri Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıllı, Qubadlı və Zəngilan rayonlarının ərazisi (17 min kv.km) Dağılıq Qarabağın ümumi ərazisindən (4400 kv.km) dörd dəfə böyük idi. Ümumiyyətə, Ermənistandan işgalçı hərbi destələri Azərbaycan sərhədlerinin 360 km-lük sahəsində ireliləyərək ərazilərimizin 20 faizelək hissəsini işgal etmiş, Füzuli rayonundakı Horadiz qəsəbəsin-

dən Zəngilanadək 198 km-lük Azərbaycan-İran sərhədlerini nəzarət altına almışdır. Erməni işgalərində Dağılıq Qarabağ ərazisində 50 minədək azərbaycanlının yaşadığı 2 şəhər, 1 qəsəbə, 53 kənd tutuldu. Dağılıq Qarabağdan kənarda aparılan işgallarla birlikdə 890 şəhər, kənd və qəsəbə ermənilərin əline keçdi. Azərbaycanın cive, obsidian və perlit ehtiyatlarının hamısı, tikinti və üzük materiallarının 35-60 faiizi, meşə fondunun 24 faizi, su ehtiyatlarının 7,8 faizi işgal olmuş torpaqların payına düşür. Burada 2 qorug və 3 yasaqlıq, 3 iri su anbarı da yerləşir.

Beləliklə, münəqışının 80-ci ilələrində nəticəsində Ermənistanda yerləşən 185 Azərbaycan kəndindən 250000 çox həmvətənlərimiz qovulub, 31000 yaşayış evi, 165 kolxoz və sovxozi, çox sayıda mal qara qarət olunmuş, 225 nəfər ölüdürümüş, 1154 yaralanmışdır. Azərbaycanın 12 rayonu (təqribən 20 faiz), 700 yaşayış məntəqəsi işgal olunmuş, 24 min azərbaycanlı qətlə yetirilmiş, 4 minə qədər dinc əhali əsir düşmüş, itkin düşməşlərin sayı 4965 nəfərə çatır. Onlardan 320 nəfəri qadın, 69 nəfəri isə uşaqdır. 783 nəfər əsirin 43 nəfəri qadın, 18 nəfəri isə uşaqdır. Erməni əsirliyindən qurtarılan 1325 nəfərdən 312 nəfəri qadın, 125 nəfəri isə uşaqdır. 1994-cü ildən indiyədək Ermənistanda ərazisində esirler üçün 6 düşərə mövcuddur: Vardenis uşaq düşərgəsi (250 nəfər), Razdan uşaq düşərgəsi (180 nəfər), Xankəndi uşaq düşərgəsi (180 nəfər), Geçəşen qadın düşərgəsi (320 nəfər), Cermuk qadın düşərgəsi (250 nəfər), Kəlbəcər qadın düşərgəsi (150 nəfər). 1992-ci ilin evvelələrində Azərbaycan-Ermənistanda münəqışının artıq beynəlxalq məkanın fəal diplomatik mütəxəkkirələr predmetinə çevrildi. 1993-cü ilin noyabrın ortalarında Ermənistanda silahlı qüvvələrinin Beyləqan istiqamətində hücumu dayandırıldı. Azərbaycan Ordusunun müvəffəqiyyətli əməliyyatları nəticəsində 1994-cü il yanvarın 5-də Füzuli rayonunda strateji əhəmiyyətli Horadiz qəsəbəsi və 22 kənd düşməndən azad edildi, düşmən strateji yüksəkliklərdən qovuldu, Kəlbəcər-Laçın yolunun tunelə qədərki hissəsi də düşməndən təmizləndi. Bunun ardınca Cəbrayıllı və Kəlbəcər rayonları ərazisinin bir hissəsi də düşməndən azad edildi, düşmən strateji yüksəkliklərdən qovuldu, Kəlbəcər-Laçın yolunun tunelə qədərki hissəsi nəzarət altına alındı. Nizamlama prosesində yeni mərhələ Azərbaycanın müharibədə döñüş yaratmaq, işgal olunmuş Vətən torpaqlarını azad etmək sahəsində əldə etdiyi uğurlar nəinki Ermənistani, hemçinin onu müdafiə edən qüvvələri de ciddi təşviş saldı. Azərbaycan Respublikası belə bir şəraitdə 1994-cü il mayın 8-də Bişkek Protokolunu imzaladı. 1994-cü il mayın 12-də cəbhə bölgəsində atəşkəsə nail olundu. Bundan sonra ATƏM-in Minsk qrupu çərçivəsində müntəzəm olaraq danışıqlar aparılmağa başlandı və münəqışının nizamlama prosesi yeni mərhələyə qədəm qoysa da 30 il ərzində heç nəyə nail olunmadı. Nəhayət ki, 2020-ci ilin sentyabrın 27-de tarixi ədalətsizliyi aradan qaldırmaq üçün qəti addımlar atıldı - Böyük Qayıdışın birinci mərhələsi başlandı.

Ardı Səh.13

Əvvəli-Səh-12

İkinci mərhələdə Qayıdış yürüyüşü 1988-ci ildən 1918-ci ilə ola bilər - torpaqlarımızın İrəvanla başlayan parçalanması kimi tarixi ədalətsizlik bərpə edilmelidir. Sovet milli siyaseti nəticəsində torpaqlarımız zaman-zaman pay-püşk edilmişdir. Şəmşəddil, Zəngəzur, Dərələyəz, Vədibasar Ermənistana, Borçalı Gürcüstana, Dərbənd Rusiyaya verilmişdir. 1926-ci ildə Naxçıvan MSSR ərazisindən (5988kv.km-dən) 658,4 kv.km, 1929-cu ildə Qazax qəzasının 45,7 kv.km meşə sahəsi ermənilərə pay verilmişdir. 1930-cu ildə Zəngilanın Əldərə, Nüvədi, Orudbadın Lehvaz, Astazur yaşayış məntəqələri Ermənistana verilmiş, bu ərazidə Mehri rayonu yaradılmış, Naxçıvan blokadaya alınmışdır. Ermənistən ərazisi 9 min kv.km-dən 30 min kv.km-ə çatdırılmışdır. Qərbi Azerbaycan torpaqlarında Ermənistən dövləti yaradılmışdır. Ermənistən 90-ci illərdə işgal etdiyi ərazilərlə birlikdə 45 min kv.km əzəli Azerbaycan torpaqlarını nəzarət altına almışdır.

30-cu illərdə Vədibasarın, Zəngibasarın, Qəmərlinin, Dərələyəzin, Ağbabanın və digər bölgələrin əlli mindən artıq türk əhalisinin ailəliklə Qazaxstan çöllərinə sürgün edilmişdir. 1936-37-ci illər repressiya zamanı Ermənistanda da, ilk növbədə orada yaşayan türk ziyanlıları teqiblərə məruz qalmışdır. On minlərlə türk həmin illərdə "troyka"nın qərarı ilə həbs edilmiş, onların xeyli hissəsi güllələnmışdır. 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlılarının indiki Ermənistən ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından deportasiyası haqqında SSRİ hökumətinin qərarı artıqlaması ilə yərini yetirilmişdir - həmin qərarla Ermənistən 23 rayonundan 100 min azərbaycanlı əhalinin könüllü köçürülməsi nəzərdə tutulmuşdu. da, əsində qərarın icrası zorakı təzyiqlər vasitəsi ilə həyata keçirilmiş, 24 rayondan və İrəvan şəhərində (200 yaşayış məntəqəsinin) 150 minə yaxın azərbaycanlı deportasiya edilmişdir. 1989-cu ildə SSRİ hökuməti 40-ci illərdə deportasiyaya məruz qalmış xalqların hüquqlarının bərpası haqqında qərar qəbul etə də, 1948-1953-cü illərdə Ermənistəndən deportasiya edilmiş azərbaycanlılar həmin xalqların siyahısına daxil edilmədi.

Əger 1915-1920-ci illərdə azərbaycanlı əhali Ermənistanda soyqırıma, 1930-37-ci illərdə repressiyaya məruz qalmasıydı, 1948-1953-cü illərdə 150 minə yaxın əhali deportasiya edilərək, Azərbaycana köçürülməseydi və bu köçürülmə ilə yanaşı mədəni-maarif ocaqları bağlanmasayıdı, rəhbər kadrlar sıxışdırılıb çıxarılmayıdı, azərbaycanlı əhalinin yüksək təbii artımı nəticəsində 80-ci illərin sonunda Ermənistəndə azərbaycanlıların sayı ermənilərin sayına nisbətən çoxluq təşkil edəcəkdir. Bu təhlükəni Ermənistən rəhbərləri əvvəlcədən hiss edir və vaxtında tədbir göründülər. Ermənistəndən azərbaycanlı əhalinin köçürülməsi ilə əlaqədar o dövr Ermənistən mətbuatı, o cümlədən "Sovet Ermənistəni" qəzeti heç bir iz buraxmamışdır. 1948-1953-cü illərdə "Sovet Ermənistəni" qəzeti nəhənlərində yalnız onu müşahidə etmek olur ki, kəndlərdə əhalinin milli tərkibi tədricən dəyişir,

Böyük Qayıdış fəlsəfəsi...

müsəlman kəndləri erməni kəndlərinə çevirilir.

Üçüncü mərhələ 1918-ci ildən 1800-cü ilə - rusların Qafqaza gəlisi ilə başlanan zaman-zaman itirdiyimiz torpaqlarımıza Qayıdış olmalıdır. Qarabağ təkə Azərbaycanın deyil, ümumiyyətlə, dünənin da ən qədim tarixə malik diyalarından biridir. Qarabağ ərazisi qədim Azərbaycan dövlətlərinin hamisini tərkibində olub, ərazidə qeyde alınan 1300 toponimik vahidi hamısı Azərbaycana məxsus idi. Qarabağ xanlığının ərazisində 5 məliklik-Vərəndə, Çiləbörd, Xaçın, Dizəq, Gülüstan mövcud idi. Xaçın istisna olmaqla, digər məlikliklərin sakinləri əslən Qarabağdan deyildilər, onlar erməni olmayıb keçmiş alban nəsillərinin nümayəndələri olmuşlar. XVIII əsrin sonu-XIX əsrin əvvələrində etibarən Rusyanın Azərbaycandaki işgalçılıq fəaliyyəti gücləndi. Qarabağ xanı İbrahimxəlil xan imperiya qoşunlarının komandanı Sisiyanovla Kürəkçay müqaviləsi bağladı. Müqaviləyə əsasən, Qarabağ xanlığı məhz Azərbaycan torpağı kimi Rusiyaya ilhaq olundu. Bu dövrdən sonra Qarabağa ermənilərin köçürülməsi dinamik xarakter aldı. 1828-ci il Türkmençay və 1829-cu il Ədirne müqavilələrinə əsasən, ermənilərin İrəvan və Türkiyədən küləvi şəkildə Şimali Azərbaycana, o cümlədən Qarabağa köçürülmələri rəsmiləşdirildi. Rəsmi məlumatlara əsasən, 1828-1830-cu illərdə Şimali Azərbaycana İrəvan 40 min, Osmanlı imperiyasından isə 90 minə qədər erməni köçürüldü. Qarabağ eyaletində olan 20095 ilədən 15729-u azərbaycanlı, 4366-sı erməni və alban idi. 1832-ci ildə çar Rusiyası tərəfindən Qarabağ bölgəsində əhalinin siyahıyalınmasının nəticəsinə görə etnik tərkibin 64,8 faizini azərbaycanlılar, 34,8 faizini ermənilər təşkil etdirdi. Ümumiyyətlə isə 1916-ci ildək Qarabağda əhalinin 51 faizi azərbaycanlılar, 46 faizi ermənilər idi. XIX əsrin sonlarından etibarən ermənilərin Azərbaycan ərazisində başlıqları soyqırımı siyaseti qanlı məcrada davam edirdi.

1828-ci il martın 21-də I Nikolay Erməni vilayəti yaradılması haqqında fərman verilir - yeni təşkil edilmiş Erməni vilayətində müsəlmanların sayı 81749 nəfər (16078 ailə) və ermənilərin sayı 25131 nəfər (4428 ailə) olmuşdusa, İrəvan erməniləri köçürükdən onların sayı 60691 nəfərə (11377 ailə) çatmışdır. Bununla da ermənilərin sayı 24 faizdən 43 faizə qalxmışdır. Rus tədqiqatçısı İ.N.Şavrov yazır: "1828-ci ildən 1830-cu ildək

Zaqafqaziyaya 40 mindən çox İran və 84600 Türkiye erməni köçürülmüş və onları erməni əhalisinin cüzi olduğu Yelizavetpol (Gəncə) (Qarabağ ərazisi bu guberniyaya daxil idi) və İrəvan guberniyalarının ən yaxşı torpaqlarında yerləşdirilmişdir. 1896-ci ildən 1908-ci ilə kimi Zaqqafqaziyaya, o cümlədən Qarabağa 400-min erməni köçürülmüşdür". Xristian dünyası bizdən soruşmadan, bizim fikrimizlə razılışmadan bizim evimizdə öz qaydasını qurmuş, bizimlə necə gəldi rəftar etmiş, torpaqlarımızda yadəlliləri yerləşdirməklə öz hegemonluqlarını göstərmişlər. Ameikada yerli aborigen xalqları rezervuarlarda saxlayan, onlara qarşı soyqırımla edən, Afrika xalqlarına qətlyamlar yaşıdan, qırtıq 50 ildir Əfqanistanda "asayışı bərpə edən", Şərqi dünyasına "əreb baharı" yaşıdan xristian dövlətlərinin yalançı demokratiya şüarlarını ifşa etmek missiyasını mehz Prezidentimiz öz üzərinə götürdü. Ali Baş Komandanın qədər haqlı olduğunu zəbut səbüt etdi - özəni işgalçı ordudan təmizləməyə qərar verən Azərbaycan Ali Baş Komandanının qətiyyətli addımı xristian dünyasını silkəldi. Fransa prezidentinin ardınca Rusiya dövlət başçısı da haqqın-ədaletin yox, "xristian qardaşlarının" müdafiəsine qalxdı, Azərbaycana qarşı böhtən deməkdən belə çekinmedi. Makronun, digər Avropa liderlərinin Qafqazda baş verənləri, Qarabağ münaqişəsinin köklərini bilməməsini qəbul etmək olar, ancaq keçmiş DTK əməkdaşının Sumqayıt hadisəsini təhrif etməsi, Xocalı faciesini unutması, güya Qarabağda "xristian qardaşlarına" qarşı ədalətsizliklərin olduğunu dile getirməsi təəccüb və təəssüf doğurur. Hətta ermənilərin baş naziri belə Xocalı faciesini etiraf edir, bu hadisənin rusların 366-ci motoatıcı alayının törediyini bəyan edir, ancaq Rusiya prezidenti düşünür ki, Xocalıda qədər müsəlmanlar yaşayırlar, ölkə prezidenti öz səlahiyyətlərini icra etməyə başlayanda əlini konstitusiyanın, müqəddəs kitabların üstüne qoyub hər bir vətəndaşının hüquqlarını-ister xristian olsun, istərsə də müsəlman-qoruyaçağına and içir, sonra isə andını unudub "xristian qardaşlarından" danışır. Əger biz daxilimizdə olan müdrilikli vaxtında dərk edə bilsəydik, onda onun üstünü açardıq ki, bu müdrilik baş verənləri başa düşməyimizə kömək etsin. Biz isə öz müdriliklərdən daha çox bizə deyilənlər, reklam olunanlar, təbliğata inamışlıq-müasir ideologiya isə bizləri naməlumluğa doğru sürəkləyir. Özümüzü dərk edə bilsəydik hər bir sonrakı ani hiss edə bilərdik - her hansı sual yaranmamış onun cavabını tapa bilərdik. Sentyabrın 27-dən dünyaya bəyan etdi ki, bizimlə daha necə gəldi davranışına, yüksək, amiranə tonla danışmağa heç kimin haqqı yoxdur.

Qərb əlinə düşən fürsətdən istifadə edib öz ideyalarını həqiqət kimi, fanatcasına dünya xalqlarına qəbul etdirməkdə davam edir. Qərbin təsir dairesi genişlənmədədir - təkə Qərb həyat tərzi zorla qəbul etdirilmir. Artıq Qərbin maddilişmə, primitivləşmə, ekoizm, anormallıq kimi xüsusiyyətləri bütün dünyada öz təsdiqini tapmışdır: öz nefti ilə qırṛələnən ərəb dünyası da "qloballaşma və integrasiyanın" nişangahına çevrilmişdir. Qərb Avropa dövlətlərinin yaratdığı "Avropa İttifqı" dənəyinə daxil olmaq istəyən dövlətlər qarşısında şartlıdır, yalançı vədlərlə bu dövlətlər qarşısında şartlıdır. İnsan nüfuzlu bir adamdan yapışır, onu bütəşdirir, bütün ümidi rəni ona bağlayır - ne isə dəyişən kimi dərhal sarsılır. Onun həyat sadələhvüyü onu nəyə pərəstiş etməyə sövq etdirir, bu da gözənilməz hadisələri labüb olaraq yaradır. Kiməsə deyəndə ki, sənin pərəstiş etdiyin, bütəşdirdiyin adam yalançıdır, oğrurud, qoxları aldadıb, nə isə götürüb yoxa çıxıb adam qorxudan yerində donub qalır. Bu onun heç ağıllına da gəlmir, deyilənlərə inanmaq istəmir, ancaq bu hal onun başına gələndə fakt qarşısında donub qalır. Əvvəller fikirləşirdi ki, onu fikrindən döndərmək üçün bu deyilənləri uydurublar. Faktla üzləşəndə isə "İlahi, indi necə olacaq?" deyə təccübənlər. Bir an sonra aldındığına görə qəzəblənlər. Əger əvvəller kimlərə onun bütünü pisleyirdi, indi o özü öz bütünü dağıdır - Qərbə bağlı yaratdığımız bütün dağılıması vaxtının çatdığını bizim Prezidentimiz elan etdi.

Qoçaq olmaq, ağılsız olmaq yox, güclü olmaq və layiqli yaşamaq deməkdir. Soyuqqanlılıq-özünü idarə etməyi bacarmaqdır, hər vaxt ədalətli ölçünün gözləmək, yüksək, mənəvi tarazlığı saxlamağı bacarmaqdır. "Ağıllı" sözünü müxtəlif formada şərh etmək olar. Ağıllı olmaq müdrik olmaq deməkdir: yalnız bilən adam ağıllı ola bilər. Bilməyən adam ehtiyyatsız olur: o başını aşağı salıb hər cür sərgüzəstlərə düşçər olur, heç bir ölçüsü olmur, düşündüründən tez hərəket edir. Konfutsi yazır ki, "ağıllı adam bir problem haqqında iki dəfə düşünür. Bir dəfə düşünmək-çox azdır, üç dəfə düşünmək isə artıq çoxdur. Məhz iki dəfə düşünmək tələb olunur. Bu ağıllılıq, müdrilikdir". Özünü "qoçaq oğlan" kimi göstərmək istəyən Ermənistən düşük baş nazirinin Şuşada əyyaşlı etməsi, Balayan kimi qatillərle yallı getməsi, özü üçün "qudrətli dövlət başçısı" mifini yaratması azərbaycanlıların heysiyatına toxunmağa istiqamətlənmiş təxribat id. Ermənilərin Şuşada oyuncaq respublikanın prezidentinə andicmə mərasimi keçirirdi, Cıdır düzündə keflənib yallı gedirdi, indi hardasan gel Şuşaya... - erməni baş nazirinə ünvani yaradılan bu çağırış prezidentin içinde yiğilən qəzəbin püskürməsidir. Andicmədən sonra Azərbaycana, ölkə başçısına qarşı təkəbbürlü, kobud danişan "qondarma president" isə gizlənməyə siçan deşiyi axtarır, İrəvandakı havadalar kimi böyük dövlətlərin başçılarına zəng vurur, müraciət edir, yalvarır, onlardan imdad gözləyir.

Ardı Səh. 14

Böyük Qayıdış felsefəsi...

Əvvəli-Səh-13

Qərbin xristian dünyası son vaxtlar insan hüquqları haqqında bəyannamədən çox danışır və bu dəyərlərin orada eks olunmasını vurğulayır. Ancaq bu yalnız bəyan-namədir, kağız üzərində qalır və tez-tez pozulduğundan, kimlərin onu necə istəsə özüne uyğun şərh etməsindən o, öz əhəmiyyətini itirmiştir. Sentyabrın 27-si göstərdi ki, adamların öz hüquqlarına hüququ var, həm də insanların ali dəyərlərə sahib olmaq hüququ var. O, bunu heç kəsdən tələb etməməlidir, öz şəxsi gücü ilə bunları qazanmalıdır. İnsan öz həyat tərzi

keçir. Neticədə özümüzə, öz gücümüzə inamsızlıq yaranır, bununla yanaşı, qapalı olsa da hər halda qorxu böyükür. İnsanlara itirilməsi mümkün olmayan nə isə lazımdır. Bu elə biz axtarmalı olduğumuz şeydir. Bu axtarışın müəyyən ölçüsü var. Özümüzə inam, başqalarına inam, onlara etibar etmək hissi əldə etməliyik. Ali Baş Komandanın sentyabrın 27-də verdiyi qərar, atdığı qətiyyətli addım göstərdi ki, həyat onu yaşamağa dəyər, edilməsi mümkün olan çoxlu yaxşı işlər var. Bizi əhatə edən dünyada çoxlu problemlər var, lakin biz onları həll etməyə, nəyi isə yaxşıya doğru dəyişdirməyə qadırıq. Bu cür yanaşma bizə inam və daxili güc verəcəkdir. Beləliklə, biz heç vaxt itirməyəcəyimiz şeylər əldə edirik, ona görə də ölümdən belə qorxmuruq və aşkar edirik ki, ölümlə həyat qurtarmır. Belə hesab edirəm ki, nə isə möhkəm, daimi, sabit, şəraitindən asılı olmayan, yalnız özümüzdən, öz iradəmizdən asılı olan nə isə tapmalıyıq. Ola bilsin ki, iradə-bizə lazımlı acarlardan biridir.

da mövcud münaqişəni həll etməyin mexanizmindən xəbersiz olduğunu açıq göstərdi, "mən azərbaycanlılar kimi ikinci qorxaq xalq tənərimram...müharibə ilə alınan torpaqları danışqırlarla geri qaytarmağı düşünmək axmaqlıqdır..." - deyən dövlət başçısından konstruktiv nə isə gözləmək sadəlöhvlük olardı. Qorxaq hesab etdiyi xalqın ordusunun öz torpaqlarını müharibə yolu ilə-məhz onun istədiyi kimi-geri qaytarmaq istəyi, torpaqlarımızın vəhşi işğalçıların tapdağından azad edilməsi yolundakı uğurları erməni diğasını qorxuya saldı, ayrı-ayrı dövlət başçılarına zəng etməye, onların ayağına yixılıb yalvarmağa, onların dabanlarını yalamaya başladı.

Bizim həyatda istədiyimiz kimi yaşamağımıza mane olan iki xəstəlik-qorxu və tərəddüd-var. Qorxu psixoloji problemdir, tərəddüd isə mental problemdir və onlar bir-birini müşayət edir. İnsanlar nəyi isə itirməkdən-ya olan şeyi itirməkdən, ya da eldə etməli olacaqlarına nail ola bilməyəcəklərindənmi qorxurlar. Elə şeylər var ki, hətta bizim özümüz üçün belə az əhəmiyyət kəsb edir, elə şeylər var ki, o dünyanın gözündə belə dəyərlidir. Çox şey var ki, biz itirməyə qorxruq və bu da xronoloji qorxu yaradır. Biz yalnız nəyi isə etməyə yox, hər şeyə şübhə ilə yanaşırıq. Bizi əhatə edən adam-lara şübhə ilə yanaşırıq, bu da inamsızlıq yaradır. Əgər sonradan düz olduğumuzu başa düşsək, onda özümüzə inam yaranır, ancaq bununla belə hər şey tərəddüddən

ram, siz isə qulaq asırsınız? Bu vaxt bizi hərəkətə getirən nədir? Bu vaxt bizi nə isə birləşdirir və biz birlikdə bu məsələni müzakirə edirik. Bu gün mən danışmağa, siz isə qulaq asmağa məhkumuq, bəlkə də nə vaxtsa siz danışacaqsınız, onda isə mən qulaq asacam. Bu an bizi hərəkətə getiren, bizi bu şəhərdə, bu anda birləşdirən olduqca qədim, çox qədim bir problemdir, bütün dövrlərdə bu problem insanların qarşısında dayanmışdır: hamı təbiətin müəmmalarını öyrənməyə, insan fenomenini dərk etməyə, İlahinin müdrikliyinə yaxın olmağa can atır-bu məqamda insanların özlərini dərk etməsi vacibdir.

Bu gün Prezidentimizin məq-sədi odur ki, insanlar bir çox də-yərləri yenidən toplasınlar, cırka-ba batmayan, qədim tarixi olan bu dəyərləri birləşdirib onu müasir dəyərlərlə əlaqəli öyrənsinlər və həqiqi psixoloji bilikləri dirçəltsin-lər. Bu biliklər bize özümüzü, etraf-əlemi dərk etməkdə kömək edə bi-lər, daxili azadlığa və müstəqilliyə çatmağımıza təkan ola bilər, bu insan üçün olduqca vacib dəyər-dir, belə ki, onlarsız heç bir dəyərin əhəmiyyəti yoxdur. Hər bir adam həm nəzəri, həm də praktiki

sin, daxili harmoniyaya cavab ver-
sin və onu idarə edə bilsin. Bu
hissə düzgün həyat tərzimizi təza-
hür etdirmelidir, bu həyat tərzini
əzablı, özümüzü nəyə isə qurban
vermə şəklində təzahür etməmeli-
dir, o, düzgün, layiqli olmalı, təbii
olanları duymağı bacarmalıdır.
Əgər bu gün bizim asayışı qoru-
yan polisin hesabına insanları
oğurluq etmirsə, bir-biri ilə rahat
davranırsa bu nə deməkdir? De-
məli biz özümüzü və başqalarını
hələ çox öyrənməliyik ki, polis ol-
madan belə rahat yaşaya, bir-biri-
mizə hörmət edə bilək. Biz ətrafdakı
olanların, qəbul edilən qanunların
təsiri ilə ləyaqətli və şərəfli yaşı-
mağa çalışmamalıyıq, bizi hədələ-
məkən düzgün yola gətirməmeli-
dirler, biz qəlbimizin səsi ilə bu
yolu tutmalıyıq. Bize elə bir dünya
lazımdır ki, bize kənardan təsir ol-
masın. Biz hər şeyi bu gün, bu an
düzəltməyə cəhd etməliyik - biz fi-
losofların təklif etdiyi, İlahinin fəl-
səfəsinə uyğun gələn dünya yarat-
mağa çalışmalıyıq - biz bu dünyani
yaratmalı, fəlsəfi sərgüzəştlərlə
yaşamağı bacarmalıyıq. Məhz
sentyabrın 27-dən sonra baş ve-
rənələr bizim belə dünyada yaşı-
mağa mənəvi haqqımız olduğunu
sübut etdi.

Mən tam qətiyyətlə və əminlik-lə bəyan edirəm ki, bu dünyanın sahibi var və o, baş verən hadisə-lərin hamisiniñ, insanların davra-nışının hesabatını aparır. Kimlər-sə törendikləri bəd əməllərə görə cəzasızlıqlarına arxayın olub da-hada azğınlaşır, görünməz hoqqalar-dan çıxır və nəticəde bu haqsızlıq-lar az qala dövlət səviyyəsinə qal-dırılır. Bir çox dövlətlər öz hərb-ci-güçünə, müasir texnikasına arxa-yın olub özlərindən zəiflərə yaşı-maq qaydası öyredir, istənilən vaxt onlara qarşı qəddarlıq et-məkdən belə çəkinmirlər. Allah göndərdiyi təbii fəlakətlərlə, təbi-ətdə olan ayrı-ayrı möcüzələrlə onlara xəbərdarlıq edir, bu səhv yoldan onları çəkindirməyə çalışır. Bəlkə dayanaq, haqqı qayıdaq, Allahımızı tanıyaq, qonaq ol-duğumuz bu dünyanın qəbul olunmuş normaları ilə yaşamağa başlayaqq, vaxtile əcdadlarımızın təbiətlə yaratdığı harmoniya-yı yaradaq və nə istədiyimizi özümüz üçün aydınlaşdırıq.

Bu gün biz özümüzü dərk etməyə daha çox ehtiyac duyuruq. Bizi əhatə edən dünya bizi əzən, bize təzyiq edən, ağlımızın başımızdan alan dünyadır. Nə siz, nə də mən necə istəsek geyinə bilmirik, istədiyimizi yeməkdə çətinlik çəkirik, istədiyimiz vaxt səyahət edə bilmirik. Öksinə biz etraf mühitin diktəsi ilə geyinirik, yeyirik, səyahət edirik, bizi kütəşdirən təhlükət bizim üzərimiz.

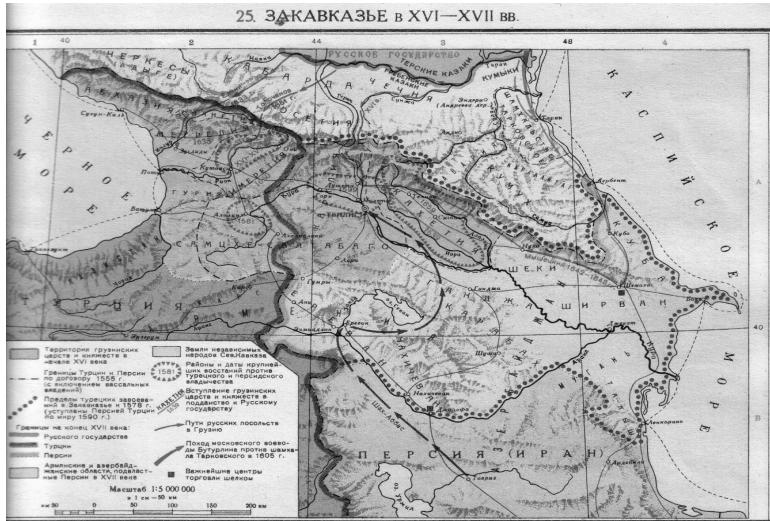
də ağır bir yük kimi dayanır. Biz ən çox hay-küyə səbəb olan kitabları oxuyuruq, gözəl şəkillərlə reklam olunan kinolara baxmağa gedirik, kimsə bunları bizə məsləhət görür: "Mütələq oxu, mütələq bu filmə bax"-deyir. Bizi beləcə idarə edirlər və bizim ferdiliyimiz bu nəhəng mamontun-müasir cəmiyyətin ayaqları altında tapdalanır. Cəmiyyət maşın kimidir. Cəmiyyət vəhşi heyvan kimi hər gün bizlərə hücum edir və nəticədə praktiki olaraq bizim heç bir fərdi ideyamız qalmır-nə din, nə fəlsəfə, nə siyaset, nə də ictimai sahədə biz azad ola bilmirik. Bu dünyanın hər bir küncündə adamlar az və ya çox dərəcədə əlaqəsizlikdən, ayrılıqdan əziyyət çekir, öz üzərində hansısa təsiri hiss edirlər. Bir tərəfdə olanlar "Onlar təsir altındadır"-deyir, o biri tərəfdə olanlar isə "Biz yox, onlar təsir altındadır"-deyə fikir söyləyirlər. Əslində biz hamımız təzyiq altındayıq. Biz nə vaxta qədər bir-birimizi günahlandırmaya, özümüzü təmizə çıxarmağa çalışacaqıq? Mənəcə dayanmağımız, kimləri isə tənbeх etməkdənse özümüzü dərk etməyə çalışmağımız daha düzgün yanaşmadır.

Bu gün həm özümüzü dərk etmək yolunu tutmağımız, həm də romalılar kimi "özümüzü ələ almağımız" olduqca vacib və çox gərəklidir. Belə ki, biz muzey eksponatları kimi, hərəkətsiz bir şey kimi özümüzü dərk etməməliyik, biz özümüzü dərk edib fəaliyyət göstərməliyik. Əger maşını yerindən tərpənə bilmirsənsə onu sürmek eşqinə düşmək lazımdır, əgər televizoru müxtəlif kənallara kökləyə bilmirsənsə onu qurmayı bilməyin heç kime lazımdır. Əgər praktiki olaraq fəaliyyət göstərə bilmirsənsə özünü dərk etməyinin heç bir mənası yoxdur. Əgər bəşəriyyətin sabahı naminə, əgər özümüzün xoş sabahı üçün heç nə etməyəcəyiksə onda özümüzü dərk etməyin mənası olmur. İnsanların özlərini dərk etməsinə çalışmaq lazımdır.

Dünya bir azlığını itirib, aydırındır ki, ağılsızları ne cəzalan- dırmaq, ne de onlardan qorxmaq olmaz, onları müalicə etmək lazımdır. Ona görə də, biz hamımız təbabət allahına-qəblələri müalicə edən Askleniya oxşamalıyıq. O, esil filosof idi. Hər kəs öz yerində, dostları arasında, yadların içində, kişi, qadın və uşaqların arasında məşəl, mayak ola bilər, qasırğalara və suların arasında sarsılmaz dayağa çevrilə bilər. İstərdim ki, oxuduqlarınızı tam ümidlə və daxili güclə yadınızda saxlayasınız. İsteyirəm hamınız özünüüz dərk edəsiniz, çatışmazlığı dəf edə biləsiniz, hər cür si-nağa dözəsiniz, təmiz qəlbinizle harmoniyani qoruyasınız ki, xao-sun qara qüvvələrinə qalib gəle biləsiniz. Bu gün yumruq kimti Prezidentin etrafında birləşmək, başa çatmaqdə oan Böyük Qayı- dişin birinci mərhələsinin uğurlarını təhlil etmək, növbəti mərhələ- və hasiləmətlə haqqı hazırlığı ve-

**Yaşar Əhmədov
Fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Dövlət Neft və
Sənaye Universitetinin
“İctimai fənlər” kafedrasının
dosenti**

“Ruskaya Znamya” qəzetiinin 1912-ci il tarixli, 18-ci nömrəsində rus ziyalıları yazıldıkları: “Bu xalq (ermənilər- red) ən azğın, ən hiyləgər, ən pis və ən cinayətkarlardan biridir”

II HİSSƏ Əvvəli burada

<https://sia.az/az/news/politics/836156.html>

Ermənilərin Osmanlı və İran-dan son 2 əsrde Qafqaza köçürülməsi və 1918-1920-ci illərdə Azərbaycan erazileri (İrəvan, Zəngəzur və Goyçə mahalları) üzərində Ermənistən dövləti yaratmaları tarix elminə məlum faktdır. Lakin ermənilər təkə bununla kifayətlənmədilər. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə de köçən və məskunlaşan ermənilər çox keçməmiş orada da yerli əhalini didərgin salıb bölgəni ələ keçirməye cəhd edirdilər. Erməni saxta təbliğatı dünyaya guya Qarabağda abirigen xalq olduqlarını yasmaqla məşğul olur, halbuki bunu təsdiq edəcək heç bir tarixi sənəd, fakt yoxdur. 1-ci yazida qədim və orta əsrlərdə Qafqazda, o cümlədən Qarabağda mövcud olmuş etnik vəziyyət haqda məlumat verdi. Bəs son əsrlərdə Qarabağda etnik tərkib necə olub? Bu yazımızda buna qisaca aydınlaşdırıcağız.

Qarabağın əzəli Azərbaycan torpağı olması, ermənilərin bu əraziləre təxminən 200 il əvvəl məqsədyönlü şəkildə yerləşdirilməsi bir çox rəsmi tarixi sənədlərdə de öz təsdiqini tapır. Belə arxiv sənədlərindən biri Qarabağ və Şəki xanlıqlarının Rusyanın tərkibinə keçməsi barədə olan Kürəkçay müqaviləsidir. Həmin müqaviləni 1805-ci il mayın 14-de Şuşalı və Qarabağlı İbrahimxəlil xan və Çar Rusiyasının generalı Pavel Sisianov imzalayıblar.

Azerbaijan Prezidenti İlham Əliyevin de dəfələrlə vurğuladığı kimi, Kürəkçay müqaviləsində erməni xalqı haqqında bir kəlmə de yoxdur. Ermənilər Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə Kürəkçay, Güllüstan, Türkmençay sülh müqavilələrindən sonra İrəvan, Osmanlıdan köçürülrək yerləşdiriliblər.

A.S.Qriboyedov yazırdı ki, rus ordusunun tutduğu rayonlardan-Təbriz, Xoy, Salmas, Marağadan bütün erməniləri Naxçıvan, İrəvan və Qarabağ vilayetlərinə köçürmek lazımdır.

1804-1813-cü illər Rusiya-İran müharibəsindən sonra bağlanan "Gülüstan müqaviləsi" ermənilərin köçürülməsi və birləşdirilməsini bir daha qəti şəkildə ireli sürdü. 1823-cü il məlumatına görə Qarabağ vilayetinin 20 minə yaxın ailəsində cəmi 1,5 minini (7,5 faiz) erməni ailəsi təşkil edirdi. Köçürmədən sonra əhalinin etnik tərkibi kəskin şəkildə dəyişir. 1832-ci il-

də azərbaycanlılar Qarabağ əhalisinin 64,8 %, ermənilər isə 34,8 % təşkil etdi.

1826-1828-ci illər Rusiya-İran müharibəsini yekunlaşdırıran "Türkmençay müqaviləsi"nin XV maddəsi ermənilərin köçürülməsini nəzərdə tuturdu. Bu müqavilədən sonra (1828-ci ildən 1830-cu ilədək) İrəvan 50 minədək erməni ailəsi köçürülbər Azərbaycan torpaqlarında, əsasən Qarabağda yerləşdirildi.

1829-cu ildə Rusiya ilə Osmanlı imperiyası arasında imzalanan Ədirne sülhünə əsasən Osmanlı torpaqlarından Cənubi Qafqaza 90 minədək erməni ailəsi köçürülbər yerləşdirildi.

Görkəmli alman alimi Adam Metz özünü ermənilər haqda qənaatinə daha qəti şəkilde ifade edir: "... ermənilərin utanmaq və vicdan hissi yoxdur." ("K.Marks və F.Engels. Seçilmiş, cild 3, s. 131).

Brokhaus və Efron Ensiklopediyasına görə, 20-ci əsrin əvvələrində azərbaycanlılar "demək olar ki, bütün indiki Ermənistən ərazisində məskunlaşmışdır. Təkcə İrəvan vilayətində onların sayı təxminən 300 min nəfər və ya 37,5% idi. İrəvan şəhəri de daxil olmaqla vilayətin 7 mahalından 4-də azərbaycanlılar sayıca üstünlük təşkil edirdilər. Burada əhalinin 49%-ni azərbaycanlılar, 48%-ni ermənilər, 3%-ni digər xalqlar təşkil edirdi.

1905-ci ildə bölgəyə səfər edən səyahətçi Luigi Villari İrəvanın sayıca üstün olan azəri əhalisinin ermənilərdən daha firavan olduğunu bildirir; torpağın çox hissəsinə onlar sahib idilər. ("Qafqazda Atəş və Qılınc"- Luigi Villari, London, T. F. Unwin, 1906: s. 267).

müstəqil respublika elan etdilər,

80-ci illərin sonlarında Qərb ölkə-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkisafına Dövlət Dəstəyi Fondu

Yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkisafına Dövlət Dəstəyi Fonduun maliyyə dəstəyi ilə "Ermənistən-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Qarabağın etnik tarixi son 200 ildə (XIX-XX əsrlər)

əhalisinin ən yaxşı torpaqlarında yerləşdirildilər.

1877-1878-ci illər Rusiya-Osmanlı müharibəsi illərində Cənubi Qafqaza daha 85 min erməni köçmüştür. 1894-cü ildə Osmanlı Türkiyəsindən Cənubi Qafqaza 90 min, 1897-ci ildə isə 10 min nəfər erməni köçmüştür.

1896-ci ildə Cənubi Qafqaza gələn ermənilərin sayı hesabına burada ermənilərin sayı 900 min nəfərə çatmışdır.

1897-ci ildə əhalinin siyahıya alınması zamanı Qarabağda yaşayan 54.841 ailədən 18.616-nın erməni ailəsi olduğu göstərilir.

1908-ci ildə isə Qafqaza gətirilən ermənilərin sayı 1 300 000 çatmışdı. N.I.Şavrov 1911-ci ildə yazdı: "Hazırda Zaqqafqaziyada yaşayan 1 milyon 300 min erməninin 1 milyondan çoxu diyaran yerli sakını deyil və bizim tərifimizdən köçürülmüşdür". Şavrov qeyd edirdi ki, "Ermənilər Yelizavetpol (Gəncə- red) və İrəvan quberniyalarının ən yaxşı xəzinə torpaqlarında yerləşdirildi... Yelizavetpol quberniyasının dağlıq hissəsi (Dağlıq Qarabağ- red) və Goyçə gölünün sahiləri bu ermənilərlə məskunlaşdırıldı".

19-cu əsrin sonunda Rus ziyalıları əvvəller yalnız səhbi yanaşdıqları ermənilərin Rusiyaya ne

Erməni tarixçisi A.Boryan qeyd edirdi ki, 1918-1920-ci illərdə Ermənistən daşnak hökuməti inzibati ehtiyaclar üçün deyil, "müsəlman əhalini qovmaq və mülklərini ələ keçirmək" üçün yaradılmışdır. (Amerikalı tarixçi Firuz Kazemzadə, PhD, Harvard Universiteti, "Zaqafqaziya uğrunda mübarizə, 1917-1921", Philosophical Library inc., NY, ABŞ: 1951, s. 214-215).

Erməni tarixçisi George Bournoutyan göre, 19-cu əsrin 1-ci rübündə müsəlmanlar (azərbaycanlılar- red) İrəvan Xanlığı əhalisinin 80%-ni təşkil edirdi, qalan 20%-i xristianlar (əsasən ermənilər) idi. (George A. Bournoutian. "Şərqi Ermənistən, Fars qaydalarının son onilliklərində, 1807-1828" Malibu: Undena Publications, 1982, s. 22, 165).

Beləliklə, 19-cu əsrin əvvələrində etibarən ermənilərin Qafqaza köçürülməsi ilə regionun etnik tərkibi dəyişməyə başlamışdır. 1905 və 1918-ci illərdə Qafqazda yerləşmiş ermənilər daşnakların rəhbərliyi ilə silahlanaraq yerli azərbaycanlılara qarşı soyqırımlar töredilər.

1918-ci ildə Zaqqafqaziya Seym埋 buraxılonda Seymə birləşən Qafqazın 3 əsas xalqı, azərbaycanlılar, gürcüler və ermənilər

bu zaman ermənilərin üstünlük təşkil etdiyi mühəbiasız əraziləri olmadığı üçün Azərbaycan Respublikası etnik qarşılurmaları son qoyulması məqsədilə İrəvan quberniyasını özlərinə dövlət yaratmaları üçün ermənilərə güzəşte getdi. 1919-cu ildə isə Azərbaycan ordusunun Zəngəzurdan çıxarılmasıdan istifadə edən erməni terrorcu daşnak ordusu oraya girişər yerli əhalini qırmağa, qovmağa başladı və bölgəni ələ keçirib erməniləri ora məskunlaşdırıldı.

Bundan sonra ermənilər terror və soyqırım siyasetinə əl atdırıvə Ermənistəndən yaşayış 250 minədək azərbaycanlı deportasiya edildi. SSRİ-nin dağılmasından sonra böyük dövlətlərdən də yardım alaraq Qarabağı tam şəkildə (15 min kv km) işğal etdilər. Bu işğal edilən ərazinin 70 faizində ermənilərin yüksək yaşamaları nəzərə alınaraq Azərbaycan tərkibində muxtar vilayət yaradıldı.

Qarabağ erməniləri 1978-ci ildə Qarabağ köçürülməlerinin 150 illiyini qeyd etmiş, bu münasibətlə Mardakert (Ağdərə) rayonunun Leninavan (Marağəşen) kəndində xüsusi abidə qoymuşdular.

Sovet dövründə dəfələrlə Qarabağın Ermənistənə verilməsi məsələsi SSRİ rəhbərliyində qaldırılmış, lakin hər dəfə redd edilmişdir. Nəhayət Qorbaçovun hakimiyyət başına gələsindən sonra,

lərində yerləşən erməni lobbisinin ve daşnakların tehribi ilə ermənilər Qarabağı Azərbaycandan qoparıp Ermənistənə birləşdirmək üçün daha ciddi işə başladılar. Bununla bağlı SSRİ mərkəzi orqanları qarşısında məsələ qaldırıdilar, lakin Sovet rəhbərliyi Konstitusiyaya- respublikaların sərhədlərinin dəyişməzliyi haqda müdafiə istinad edərək buna imkan vermedi.

Bundan sonra ermənilər terror və soyqırım siyasetinə əl atdırıvə Ermənistəndən yaşayış 250 minədək azərbaycanlı deportasiya edildi. SSRİ-nin dağılmasından sonra böyük dövlətlərdən də yardım alaraq Qarabağı tam şəkildə (15 min kv km) işğal etdilər. Bu işğal edilən ərazinin 70 faizində ermənilər ümumiyyətlə yaşamadı. Qarabağda yaşayış 700 minədək azərbaycanlı öz doğma torpaqlarından qovuldu, 20 min nəfər öldürüldü.

Qarabağ münaqişəsi başlayanda Qarabağ bölgəsinin (aran və dağlıq hissə birlikdə) ümumi əhalisinin 76 faizini azərbaycanlılar təşkil edirdi, ermənilər yalnız 23 faiz təşkil edirdi (infoqrafik xəritəyə bax-red).

(Davamı var)
Elçin Bayramlı

*Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır*

7 noyabr

“Manchester Yunayted” Rodçersla danışığa başladı

"Lester"ın baş məşqçi-
si Brendan Rodcers "Mənçester Yunayted"ı çalışdırı bilər.
Qol.az Britaniya mətbuatına istinadən xəber verir ki, Ole-
Qunnar Sulşerlə yolları ayırmayı planlaşdırı "mankunyan-
lar" 47 yaşlı mütəxəssislə danışığa başlayıb. Klub rəhbərli-
yinin şimali İrlandiyalı məşqçi ilə uğura nail olacaqlarını dü-
şündüyü bildirilir. Qeyd edək ki, "Mənçester Yunayted"
Premyer Liqada 6 oyundan sonra 7 xalla 15-ci pillədə qərar-
laşır.

Əziz Yıldırım bəraət aldı

Türkiye futbolunda danişılmış oyuncularla bağlı növbeti mehkəmə prosesi keçirilib. Qol.az "Hüriyet"ə istinadən xəbər verir ki, barəsində hökm oxunanlar arasında "Sivasspor"un prezidenti Macnun Otyakmaz və "Fənerbaxça"nın sabiq prezidenti Əziz Yıldırım da var. Hər iki şəxsin bəraəti haqqda qərar verilib.

Bundan başqa, İstanbul 13-cü Ağır Ceza Məhkəməsi Yıldırım və Otyakmazla birlikdə 23 səxse bəraət verib.

Çempionlar Liqasında həftənin futbolcusu

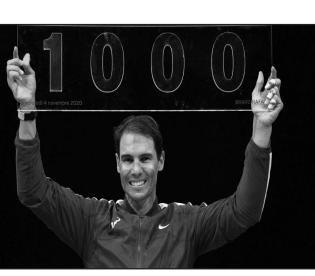
Futbol üzrə UEFA Çempionlar Liqasında qrup mərhələsinin 3-cü turunun oyunlarından sonra həftənin ən yaxşı futbolçusu müəyyənləşib. UEFA-nın rəsmi saytında yer alan məlumatda deyilir ki, bu ada “Liverpul”un futbolçusu Dioqu Jota layiq görürlüb. Qeyd edək ki, 24 yaşlı portuqaliyalı hücumçu İtaliyada “Atalanta”nı 5:0 hesabı ilə möglüb etdikləri görüşdə hətriq edib.

Evlərdən pul və mobil telefon oğurlayanlar yaxalanıblar

Xəzər və Suraxanı rayonlarının da oğurluqla meşgül olan şəxsler yaxalanıblar. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilirlər ki, Xəzər Rayon Polis İdarəsinin 1-ci polis şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində noyabrın 5-də Türkən qəsəbəsindəki evlərin birindən 12 min 285 manat mebləğində pul oğurlamaqda şübhəli bilinən qəsəbə sakini Ş.Əliyeva saxlanılıb. Şəxsi axtarış zamanı ondan heroin aşkarlanaraq götürüllüb.

nayət axtarış idarəsinin eməkdaşlarının keçirdikləri eməliyyat-axtarış tədbirlər nəticəsində Suraxanı rayonu ərazisindəki evlərin birindən mobil telefon oğurlamaqdə şübhəli bilinən Bakı şəhər sahəsini, əvvəller məhkum olmuş E.Quliyev tutulub. Onunla bağlı aparılan tədbirlərlə həmin şəxsin rayon ərazisindəki daha bir evdən mobil telefon oğurlaması da müəyyənləşdirilib. Hər iki faktla əlaqədar təhcigat aparılır.

**Rafael Nadal karyerasında
mininci gələbəsini gəzənib**

İsmaili, 4 milyon avroya yaxın olan görüşdə uğurla çıkış edən ispanıvalı raketka ustası səkkizdəbir finala yəsige əldə edib.

Qeyd edək ki, ATP seriyalı tennis turnirində rekord amerikalı Cimmi Konnorsa məxsusdur. Onun aktivində 1274 qələbə var. İsveçrəli Roker Federer (1242 qələbə) ikinci, çexiyalı İvan Lendl (1068 qələbə) üçüncü pillədədirler.

Bas redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktörün müavinleri:
Valeh Məhərrəmli

**Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.**

**Səhadətnamə № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az
+994-598-33-90 Faks: 493-11-62**

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələrinin "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzətdə AzərTAC, SİA və AZADINFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

**Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**